

ANALYTISCH PROGRAMMA

2E JAAR BACHELOR IN DE TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE

PSY 2

ACADEMIEJAAR 2005 - 2006

ANALYTISCH PROGRAMMA

2E JAAR BACHELOR IN DE TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE

ACADEMIEJAAR 2005 - 2006

DEPARTEMENT PSYCHOLOGIE

SANDERUSSTRAAT 45

B-2018 ANTWERPEN

TEL. + 32 3 241 08 29

FAX + 32 3 206 04 81

CONTACTPERSOON: NOËLLA GOOSSENS (NOELLA.GOOSSENS@LESSIUS-HO.BE)

© LESSIUS HOGESCHOOL: SECRETARIAAT CAMPUS

Beste student

In dit analytisch programma vind je, na de algemene informatie, een overzicht van alle opleidingsonderdelen met het aantal contacturen, de studiepunten de studiebelasting en de quotering.

Vervolgens wordt elk opleidingsonderdeel uitvoerig besproken aan de hand van de volgende rubrieken: de leerdoelen, de vereiste voorkennis, de inhoud, de werkvorm, de leermiddelen, de begeleiding en de evaluatie. Als referentiebronnen gelden het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel van de Bachelor in de toegepaste psychologie.

Met vragen over de inhoud van deze brochure kan je steeds terecht bij het departementshoofd van de opleiding.

Het hogeschoolbestuur en het onderwyzend personeel wensen je veel succes met je studies.

Johan Duyck
Departementshoofd psychologie
Campus Sanderus
Sanderusstraat 45
2018 Antwerpen

Tel.: 03/241 08 29
Kantoor: 03/241 08 12
E-mail: johan.duyck@lessius-ho.be

INHOUDSTAFEL

ALGEMENE INFORMATIE	5
OVERZICHT OPLEIDINGSONDERDELEN	11
PRIMAIRE OPLEIDINGSONDERDELEN	
ALGEMEEN VORMENDE BASIS WIJSGERIGE ANTROPOLOGIE BEROEPSETHIEK	13
SOCIAAL RECHT	16
PERSOONLIJKHEIDSPSYCHOLOGIE	18
PSYCHOPATHOLOGIE EN PSYCHIATRIE (DEEL 1) VOLWASSENEN KINDEREN / JONGEREN	20
NEUROPSYCHOLOGIE	22
PSYCHO-PEDAGOGIE ONDERWIJSPSYCHOLOGIE ORTHOPEDEGOGIE	24
PERSONEELS-, ARBEIDS- EN ORGANISATIEPSYCHOLOGIE (DEEL 1)	27
CONSUMENTENPSYCHOLOGIE (DEEL 1)	29
PSYCHOMOTORIEK	31
ONDERZOEKSMETHODES EN STATISTIEK THEORIE PRACTICUM	33
PSYCHODIAGNOSTIEK METHODOLOGIE	37

PRACTICUM PSYCHODIAGNOSTIEK	39
SCHOOLPSYCHOLOGISCH WERKVELD	
KLINISCH PSYCHOLOGISCH WERKVELD: KINDEREN / JONGEREN	
KLINISCH PSYCHOLOGISCH WERKVELD: VOLWASSENEN	
ORTHOPEDAGOGISCH WERKVELD	
PERSONEELS-, ARBEID- EN ORGANISATIEPSYCHOLOGISCH WERKVELD	
COMMUNICATIE (DEEL 2)	44
TAAKGERICHT GROEPSOVERLEG	
KLINISCHE GESPREKSTECHNIEKEN	
STAGE	48
 SECUNDAIRE OPLEIDINGSONDERDELEN	
COMPUTERGEBRUIK IN DE PSYCHOLOGIE	53
CROSS-CULTURELE PSYCHOLOGIE EN INTERCULTURELE COMMUNICATIE (DEEL 1)	55
ENGELS VOOR DE PSYCHOLOGISCHE SECTOR	57
GEZONDHEIDSPSYCHOLOGIE (DEEL 1)	59
GROEPSDYNAMICA	61
INTERCULTURELE- EN WETENSCHAPSWEEK	63
INTERNATIONALE STUDIECONFERENTIE	64
SPORTPSYCHOLOGIE (DEEL 1)	66
TOP- EN COMPETITIESPORT	
REHABILITATIESPORT	
GEZONDHEIDSSPORT	

ALGEMENE INFORMATIE

Vormingsaanbod van het departement Psychologie

➤ **Bachelor de toegepaste psychologie**

Als belangrijkste opleiding voorziet het departement Psychologie van de Lessius Hogeschool in de vorming van Bachelor in de toegepaste psychologie. Deze driejarige opleiding is, sedert het structuurdecreet een autonome opleiding binnen het studiegebied sociaal-agogisch-werk.

Bachelors in de toegepaste psychologie werken in het gebied van preventie, diagnognostiek, ondersteunende en adviserende begeleiding, opleiding en vorming.

Ze werken interdisciplinair met psychologen, (para)-medici, (ortho)-pedagogen, maatschappelijk werkers, leerkrachten, personeelschefs en bedrijfsmanagers. Hun taken zijn: studie- en beroepskeuzebegeleiding, functie-onderzoek en -training, onderzoek en begeleiding van leer-, ontwikkelings- en persoonlijkheidsproblemen, recruteringsselectie, personeelsbeheer, personeelsadministratie en personeelsbeleid, vorming, opleiding en marktonderzoek.

De vele werkdomeinen, probleemstellingen en interdisciplinaire samenwerking vereisen een ruime algemene vorming en een adequate beroepspersoonlijkheid. De basisopleiding wil de studenten dan ook een aantal vaardigheden bijbrengen en een aantal attitudes stimuleren.

Wetenschappelijk inzicht in het menselijk gedrag en het psychisch functioneren en de kennis van wetenschappelijk verantwoorde psychologische onderzoeks- en begeleidingsmethoden zijn fundamenteel voor de beroepsuitoefening. Voor probleemanalyse en probleemoplossing is vaardigheid in het selecteren en toepassen van adequate psychologische methoden en technieken noodzakelijk. Even belangrijk is vaardigheid in het interpreteren van ingewonnen informatie en het rapporteren aan cliënten en/of collega's.

Persoonlijkheidskenmerken zoals zelfstandigheid, flexibiliteit, creativiteit, communicatieve vaardigheden en een analytisch en synthetisch denkvermogen zijn eveneens essentieel voor de Bachelor in de toegepaste psychologie.

➤ **Banaba opleiding psychodiagnostiek**

Aansluitend bij de opleiding tot Bachelor in de toegepaste psychologie organiseert en coördineert ons departement, in samenwerking met twee andere hogescholen, een Bachelor na Bachelor opleiding die leidt tot het diploma van Bachelor in de psychodiagnostiek.

➤ **Navormingen psychologie**

De toenemende professionalisering vereist van Bachelors in de toegepaste psychologie ook een permanente vorming. Daarom organiseert het departement psychologie elk academiejaar een aantal bijscholingen en studiedagen in het kader van de navorming. De thema's kunnen elk jaar wijzigen en deze navorming is in de eerste plaats bedoeld voor afgestudeerden en geïnteresseerden uit het werkveld.

Visie op de opleiding

De toekomstige Bachelors in de toegepaste psychologie van de Lessius Hogeschool zijn afgestudeerden die niet alleen beschikken over een goede algemene vorming en een actuele kennis van het vakgebied psychologie, maar ook over een doorgroeicompetentie naar het werkveld waar zij de nodige beroepskennis, -vaardigheden en -attitudes zelfstandig en in multidisciplinaire samenwerking verder kunnen ontwikkelen.

Om deze doelstellingen te bereiken wordt aan de studenten, via diverse onderwijsmethoden, een leerproces aangeboden dat voorziet in een geleidelijke verschuiving naar eigen initiatief, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid ten opzichte van het blijvend leren.

Op grond van deze stellingname tot het bevorderen van het actief leren kiest het departement voor een onderwijsleerproces dat voorziet in een geleidelijk afnemende externe begeleiding naar een toenemende zelfsturing door de studenten. Dit betekent dat de studenten, naast het traditioneel doceeronderwijs, via vormen van project- en probleemgestuurd onderwijs en zelfsturend specialisatieleren, komen tot het autodidactisch leren waarbij zij uiteindelijk zelf de doelstellingen, de inhoud en het resultaat van hun verdere leeractiviteiten kunnen bepalen.

Vanuit deze optiek wordt het proces van kennisoverdracht, waarbij de docent via hoorcolleges de studiestof zelf bepaalt en toelicht, reeds vanaf het eerste opleidingsjaar aangevuld met het geïntegreerd werkcollege, waarin de studenten, onder begeleiding en in kleinere groepen, via positieve wederzijdse afhankelijkheid, individuele aanspreekbaarheid en gelijkwaardige inbreng, bijdragen leveren tot het realiseren van een groepsopdracht.

In de hogere jaren voorzien de curricula voorts in onderwijsvormen die een beroep doen op meer zelfstandigheid en eigen initiatief: m.n. de zelfsturende teamwerking via probleemgestuurd onderwijs en het zelfsturend specialisatieleren bij het doorlopen van meerdere stages en het voltooiën van een afstudeerproject.

Keuzevrijheid bij het zich specialiseren bevordert eveneens de zelfstandigheid en de diepere verwerking van de leerstof. Daarom wordt specialisatie reeds tijdens de opleiding geïntroduceerd door in het curriculum een uitgebreid keuzepakket van onderwerpen uit het vakgebied aan te bieden.

Via een dergelijk onderwijsleerproces beoogt de Lessius Hogeschool zelfstandige, blijvend lerende Bachelors in de toegepaste psychologie te vormen die geschikt zijn voor de onmiddellijke uitoefening van professionele taken in de diverse werkvelden van een sterk evoluerende maatschappij.

Ter realisatie van deze noodzakelijke verbreding van het perspectief worden de interculturele en de internationale dimensies expliciet opgenomen in het BA-curriculum.

Voor diegenen die, op deze basis, het blijvend leren op masters-niveau willen continueren, zal de opleiding voorzien in een aansluitende academische overgang naar de K.U.Leuven via een speciaal keuzepakket in het laatste bachelorjaar.

Departementale studie- en studentenbegeleiding

Het departement psychologie zorgt voor het leren en leven in hoger onderwijs via de studie- en studentenbegeleiding.

- Studeren en leren studeren is de grootste uitdaging voor elke student. Hulp bij het studeertraject is niet los te koppelen van het onderwijsproces en behoort dus tot de taak van elke docent.
Voor deze **studieondersteuning per opleidingsonderdeel** engageren alle docenten zich in het **studiecontract** (zie omschrijving opleidingsonderdelen). Op voorstel van docenten en/of van studenten kan groeps- of individueel monitoraat georganiseerd worden.
- Alle studenten, vooral de eerstejaars, zoeken hun weg in het labyrint van het concrete onderwijs- en hogeschoolgebeuren. Daarom zijn per opleidingsjaar één of meerdere **jaarverantwoordelijke docenten** aangesteld, die de studenten volgen vanaf de start tot na de tweede zittijd. Zij zijn een centraal en dikwijls ook **eerste aanspreekpunt** voor de student. Zij vervullen een brugfunctie naar het **studentensecretariaat**, o.a. bij de planning van college- en examenroosters.
- Voor studenten die steun wensen bij het ontwikkelen van hun studiemethode en van studievaardigheden (plannen, synthetiseren of analyseren, mondelinge of schriftelijke examenvaardigheden) organiseert het departement **sessies rond studievaardigheid**. Studenten met faalangst kunnen deelnemen aan **faalangsttrainingen** in de loop van het eerste semester.
- **Studenten met een handicap** kunnen bepaalde faciliteiten aanvragen. Elk jaar wordt een departementale werkgroep samengesteld (met het departementshoofd, de jaarverantwoordelijke, de ombudspersoon en de betrokken student) om de noden te bekijken, in te spelen op concrete vragen en eventueel om andere diensten te contacteren.
- **Allochtone studenten** die hulp wensen bij hun studeertraject kunnen aankloppen bij een intercultureel begeleider.
- Studenten kunnen terecht bij de departementale **ombudsdienst**.
De ombudspersonen bemiddelen tussen studenten en leden van het onderwijzend personeel, zowel tijdens de examen- of de examineerperiodes als daarbuiten. Zij zijn met gewaarborgde discretie bereid te luisteren, informatie te verschaffen, eerstelijnhulp te verstrekken en zo nodig door te verwijzen naar gespecialiseerde diensten. Eventuele conflicten worden door de ombudsdienst aan het departementshoofd voorgelegd. De ombudspersoon behartigt daarbij in alle objectiviteit de belangen van de student.
De taken en de bevoegdheden van de ombudsdienst worden geregeld door het examenreglement, dat opgesteld wordt via het advies van de medezeggenschapsorganen.

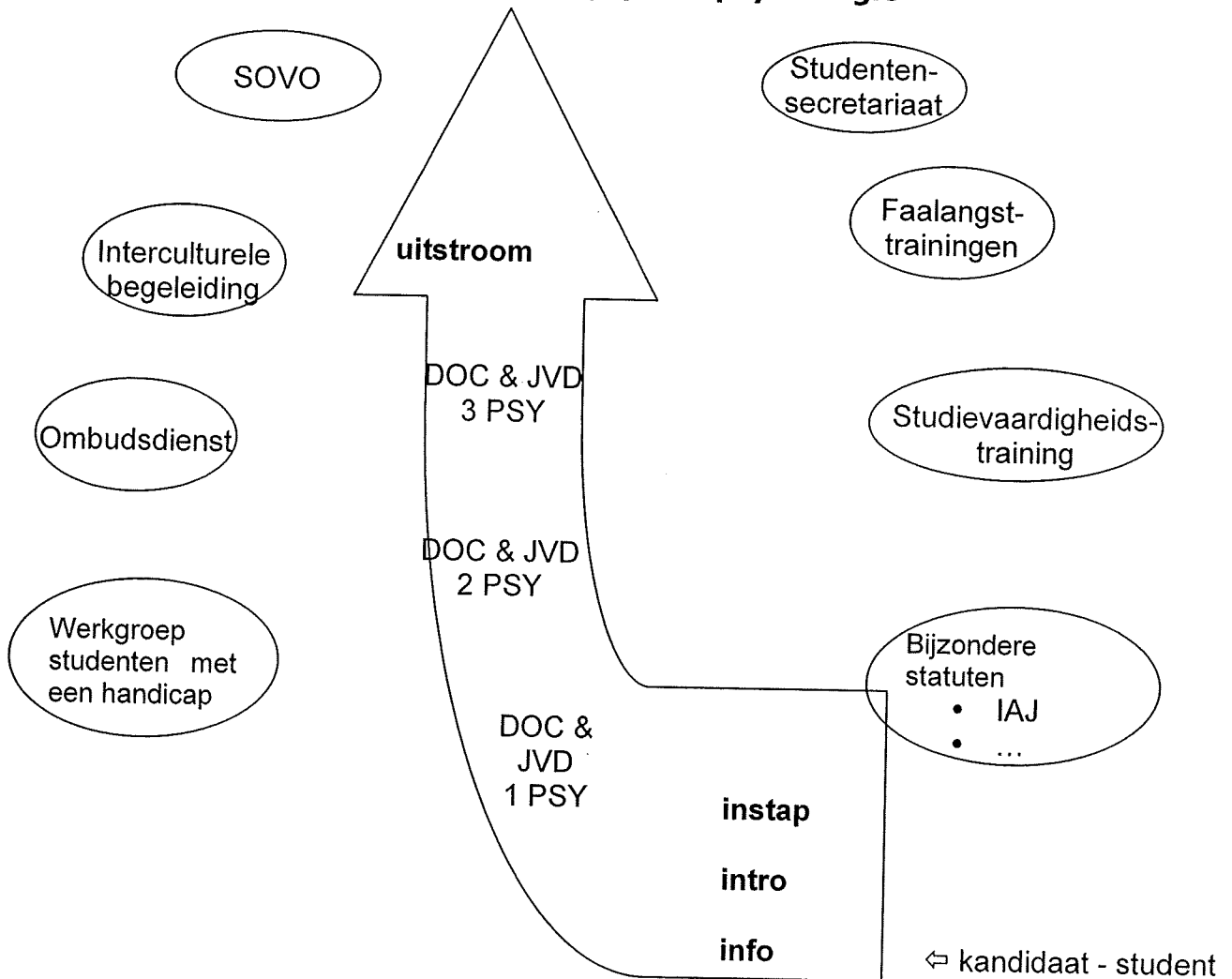
- **Medezeggenschap en inspraak** van de studenten in het dagelijks en algemeen beleid van het departement is belangrijk voor de realisatie van een goede samenwerking tussen de studenten en alle betrokken personeel. De jaarverantwoordelijke docenten coachen de kandidaten voor de studentenraad. De verkozen studenten kunnen een mandaat uitoefenen in de overlegorganen: *de departementale raad, de academische raad en de dienst sociale voorzieningen (SOVO)*.
Zo kunnen zij hun studentenachterban vertegenwoordigen bij advisering van het departementshoofd en de algemene directie omtrent alle studenten- en onderwijsaangelegenheden op korte en lange termijn.

Met de hulp van bovenvermelde voorzieningen beoogt het departement maximale begeleiding van haar studenten in hun studeertraject. De zorg voor de kwaliteit van dit aanbod betekent dat de studie- en de studentenbegeleiding als vast agendapunt van elke departementale raad, ieder academiejaar resulteert in een beoordeling door de eerstejaarsstudenten.

Met vragen, suggesties, ideeën, e.d. kan je aankloppen bij de coördinator studie- en studentenbegeleiding: De Bolster S.

Deze tekst werd goedgekeurd door de Departementale Raad Psychologie 2001-2002/06, advies nr. 02/09 d.d. 24.06.2002.

Bachelor in de toegepaste psychologie

Departementshoofd = Johan Duyck
 DOC = docenten Psychologie
 JVD PSY = jaarverantwoordelijke docent

kantoor SAN.1.9

1 PSY	A	Wim De Cleen
	B	Lut Theunis
2 PSY		Marleen Van Staey
3 PSY		Jan Clement

kantoor JDB.2.12
 kantoor JDB.2.12
 kantoor JDB.2.13
 kantoor JDB.2.11

Faalangstrainer =	Vanderveken Hilde	kantoor SAN.1.16
Intercultureel begeleider =	Yalçin Ozdem	kantoor SAN.1.14
Ombudsdienst =	De Bolster Sigrïd	kantoor SAN.1.19
SOVO = Sociale Voorzieningen	De Bolster Sigrïd	kantoor SAN.1.19
Studentensecretariaat =	Goossens Noëlla	kantoor SAN.0.3
	Apers Gisèle	kantoor SAN.0.3
	Van Abbenyen Inge	kantoor SAN.0.3
	Verspeek Annemie	onthaal

Onderwijzend personeel en bereikbaarheid

De full-time en de meeste deeltijdse personeelsleden zijn bereikbaar voor de studenten op hun kantoor tijdens hun spreekuren ofwel via hun Lessius e-mailadres.

De gastprofessoren hebben geen kantoor op de hogeschool en kunnen gecontacteerd worden via een ander persoonlijk e-mailadres.

Naam en Voornaam	Kantoor	e-mail
Bernaerts Ivo	SAN.1.11	ivo.bernaerts@lessius-ho.be
Bos Annemie	SAN.1.11	annemie.bos@lessius-ho.be
Briers Tim	/	tim.briers@lessius-ho.be
Cappaert Paul	/	p.cappaert@armstrong.com
Clement Jan	JDB.2.11	jan.clement@lessius-ho.be
De Buysser Bea	SAN.1.14	bea.debuysser@lessius-ho.be
De Cleen Wim	JDB.2.12	wim.decleen@lessius-ho.be
De Doncker Dirk		
De Raedemaeker Patrick	/	patrick.de.raedemaeker@pandora.be
De Vel Isabelle	/	isabelle.devel@lessius-ho.be
Duyck Johan	SAN.1.9	johan.duyck@lessius-ho.be
Faché Corine	/	corine.facheécompaquet.be
Ghequière Kathleen	/	kathleen.ghequiere@lessius-ho.be
Hellemans Hans	/	hans.hellemans@pandora.be
Hendrickx F.		
Heylen Rudy	/	rudy@heavymental.be
Hilgert Tine	SAN.1.13	tini.hilgert@lessius-ho.be
Jennen Myriam	/	myriam.jennen@lessius-ho.be
Meynendonckx Stef	JDB.1.7	stef.meynendonckx@lessius-ho.be
Olieslagers Lena	SAN.1.16	lena.olieslagers@lessius-ho.be
Opsteyn Carine	SAN.1.13	carine.opsteyn@lessius-ho.be
Provost Bart	/	bart.provost@wkb.be
Rouckhout Danny	JDB.2.3	danny.rouckhout@lessius-ho.be
Simons Johan	/	johannes.simons@uz.kuleuven.ac.be
Sleebus Min	SAN.1.15	min.sleebus@lessius-ho.be
Soetemans Machteld	SAN.1.12	machteld.soetemans@lessius-ho.be
Theunis Lut	JDB.2.12	lut.theunis@lessius-ho.be
Valkeneers Guido	SAN.3.9	guido.valkeneers@lessius-ho.be
Van Bortel Paul	/	paul.vanbortel@lessius-ho.be
Van den Meersche Martine	JDB.1.7	martine.vandenmeersche@lessius-ho.be
Vanderveken Hilde	SAN.1.16	hilde.vanderveken@lessius-ho.be
Van Horenbeeck Daniëlle	SAN.1.12	danielle.vanhorenbeeck@lessius-ho.be
Van Reusel Geert	SAN.1.15	geert.vanreusel@lessius-ho.be
Van Staey Marleen	JDB.2.13	marleen.vanstaey@lessius-ho.be
Van Vaerenbergh Griet	SAN.3.10	griet.vanvaerenbergh@lessius-ho.be
Vanweddingen Chantal	SAN.1.16	chantal.vanweddingen@lessius-ho.be
Verberckmoes Isabelle	SAN.1.14	isabelle.verberckmoes@lessius-ho.be
Verniers Karen	SAN.1.11	karen.verniers@lessius-ho.be
Verschaeren Edward	JDB.1.7	edward.verschaeren@lessius-ho.be
Verwerft Els	/	els.verwerft@lessius-ho.be
YALÇIN Ozdem	SAN.1.14	ozdem.yalcin@lessius-ho.be

OVERZICHT VAN DE OPLEIDINGSONDERDELEN

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Quotering (delib)	Deeltijdse opleiding (3)	
Primaire opleidingsonderdelen (1)						
Algemeen vormende basis (deel 1)	20	3	75	60	3	
Wijsgerige antropologie	(12)					
Beroepsethiek	(8)					
Sociaal recht	24	3	75	60	3	
Persoonlijkheidspsychologie	24	3	75	60	3	
Psychopathologie en psychiatrie (deel 1)	36	3	90	60		3
Volwassenen	(18)					
Kinderen / jongeren	(18)					
Neuropsychologie	24	3	75	60	3	
Psycho-pedagogie	32	3	90	60		3
Onderwijspsychologie	(12)					
Orthopedagogie	(20)					
Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologie (deel 1)	24	3	75	60		3
Consumentenpsychologie (deel 1)	24	3	75	60		3
Psychomotoriek	24	3	75	60	3	
Onderzoeksmethodes en statistiek	36	3	90	60		3
Theorie	(24)					
Practicum	(12)					
Psychodiagnostiek methodologie	24	3	75	60	3	
Practicum psychodiagnostiek	96	6	150	120	6	
Schoolpsychologisch werkveld	(12)					
Klinisch psychologisch werkveld kind en jongeren	(18)					
Klinisch psychologisch werkveld volwassenen	(18)					
Orthopedagogisch werkveld	(24)					
Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld	(24)					
Communicatie (deel 2)	44	5	125	100		5
Taakgericht groepsoverleg	(22)					
Klinische gesprekstechnieken	(22)					
Stage		10	285	200		10

(1) De primaire opleidingsonderdelen zijn verplicht voor alle studenten.

Secundaire opleidingsonderdelen (2)						
Computergebruik in de psychologie	18	3	75	60		
Cross-culturele psychologie en interculturele communicatie (deel 1)*	24	3	75	60		
Engels voor de psychologische sector	20	3	75	60		
Gezondheidspsychologie (deel 1)*	24	3	75	60		
Groepsdynamica	20	3	75	60		
Interculturele- en wetenschapsweek (4)	32	3	75	60		
Internationale studieconferentie (4)	32	3	75	60		
Sportpsychologie (deel 1)*	34	3	75	60		
Top- en competitiesport	(18)					
Rehabilitatiesport	(8)					
Gezondheidssport	(8)					
TOTAAL		60	1580	1200	30	30

(2) Uit de reeks van secundaire opleidingsonderdelen kiest elke student twee verplichte opleidingsonderdelen om, samen met de verplichte primaire opleidingsonderdelen, te komen tot een individueel curriculum van 60 studiepunten. Secundaire opleidingsonderdelen die niet behoren tot het gekozen tweeledig keuzepakket kunnen surplus gevolgd worden wanneer de student zich daartoe inschrijft als vrije student.

(3) Deeltijdse studenten kiezen in het eerste deeljaar twee secundaire opleidingsonderdelen.

(4) De keuzemogelijkheid is beperkt tot één van beide opleidingsonderdelen. Het aantal deelnemers aan de internationale studieconferentie wordt beperkt.

** Binnen het individueel curriculum van 60 studiepunten kan deel 2 in 3 PSY slechts gekozen worden wanneer deel 1 behoorde tot het individueel curriculum van 2 PSY.

* In het academiejaar 2004-2005 zullen, in het kader van de begeleide zelfstudie, voor een aantal opleidingsonderdelen andere werkvormen gehanteerd worden. Als gevolg hiervan moet het aantal contacturen in de tabel als indicatief beschouwd worden. Het aantal studiepunten en de studiebelasting voor deze opleidingsonderdelen blijven ongewijzigd.

ALGEMEEN VORMENDE BASIS

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Algemeen vormende basis (deel 1)	20	3	75	

Onderwijsactiviteiten

Wijzgerige antropologie	12			Van Bortel P.
Beroepsethiek	8			Van Bortel P.

1. Doelstellingen

Wijzgerige antropologie

- *Kennis:* het verwerven van kennis van onderdelen uit de hedendaagse wijzgerige antropologie en wetenschapsfilosofie.
- *Inzicht:* herkennen en afbakenen van probleemstellingen uit de hedendaagse filosofie en hun verbanden kunnen verwoorden. Begrijpen van de filosofische vraagstelling en van haar verhouding tot de alledaagse en wetenschappelijke benaderingen. Aanduiden van de plaats van de psychologie in de menswetenschappen.
- *Toepassen:* filosofische inzichten uitwerken op actuele maatschappelijk-culturele problemen en hulpverlening. Evalueren van eigen ervaringen.
- *Integreren:* identificeren van filosofische inzichten in de psychologische praktijk van de hulpverlening (filosofische (ver)houding tot deze praktijk).
- *Attitudes:* kritische reflectie over eigen vakgebied, verantwoordelijkheid voor het eigen standpunt opnemen door accurate argumentatie, openheid voor verschillende standpunten in filosofisch hedendaags cultureel debat, zelfstandig werken.

Beroepsethiek

- *Kennis en inzicht:* het zich bewust zijn van ethische en deontologische aspecten verbonden aan de uitoefening van het beroep psycholoog.
- *Vaardigheid:* het ethisch kunnen evalueren van beroepshandelingen.
- *Attitudes:* bereid zijn zichzelf en de omgeving in vraag te stellen. Bereid zijn het eigen gedrag te verantwoorden ten aanzien van collega's, cliënten en maatschappij. Spontaan toepassen van de ethische basisregels van het beroep.

2. Vereiste voorkennis

Wijsgerige antropologie

Inzicht in de grote stromingen van de westerse filosofie.

Beroepsethiek

Noties van de werkvelden.

3. Inhoud

Wijsgerige antropologie

- *Beknopt*: de cursus behandelt een aantal beslissende breuklijnen die opposities instellen waarmee wij in het dagelijkse leven en in de wetenschap vertrouwd zijn. Dit zijn o.m. de oppositie tussen natuur en cultuur, ingesteld door het *incestverbod*, de oppositie tussen het bewuste en onbewuste, door de *oerverdringing* en deze tussen autonomie en heteronomie, door het *onbewuste affect (de hechting)*. De eerste breuklijn betreft de antropologie, de tweede de (diepte)psychologie en de derde de ethiek.
- *Opzet*: de eigen 'status' van de menswetenschappen (psychologie) aangeven. Een antropologie ontwikkelen aan de hand van de metapsychologie van J. Lacan.
- *Onderdelen*: de filosofische vraagstelling is gericht op antropologie en psychologie.
- *Thema's*: *wijsgerige antropologie. Mens, menswetenschappen (Foucault) en mensbeeld (Lacan)*.

Beroepsethiek

Inleiding

1. Ethiek en beroepsethiek.
2. Deontologische code.
3. Casuïstiek.

4. Werkvorm

Wijsgerige antropologie

Hoorcollege.

Beroepsethiek

Inleidend hoorcollege; casuïstiek in gespreksgroepen; responsiecollege.

5. Leermiddelen

Wijsgerige antropologie

Verplicht

Van Bortel, P. (2004). *Het geweld van laatste woorden. Filosofie in de gezondheidsethiek*. Nijmegen, SUN.

Syllabus van de docent + collegenota's; teksten in bijlage.

Beroepsethiek

Verplicht

Van Bortel, P. (2004). *Het geweld van laatste woorden. Filosofie in de gezondheidsethiek*. Nijmegen, SUN.

Syllabus van de docent + collegenota's; teksten in bijlage.

Aanbevolen

Soudijn, K.A. (1995). *Psychologen en Beroepsethiek*. Lisse, Swets & Zeitlinger.

6. Begeleiding

Wijsgerige antropologie

- Mogelijkheid tot stellen van vragen ter verduidelijking voor, tijdens en na de colleges.
- Mogelijkheid tot aanbrengen van eigen thema's en teksten door studenten.
- Vragenuurtje en herhalingsles op verzoek van de studenten.

Beroepsethiek

Mogelijkheid tot stellen van vragen voor, tijdens en na de colleges. Docent staat bij voorbereiding casistiek ter beschikking van de studenten.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van beide onderwijsactiviteiten. Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gemiddelde van de evaluaties op de twee betrokken onderwijsactiviteiten.

Wijsgerige antropologie

1ste examenperiode

- Mondeling examen. Het examen bestaat uit twee onderdelen. Deel1: de student bereidt thuis schriftelijk een tekst naar keuze uit de bijlage voor. Deze voorbereiding brengt hij/zij mee naar het examen. Deel 2: op het examen krijgt hij/zij een vraag uit de cursus die ter plaatse schriftelijk wordt voorbereid. De examinerator leest beide voorbereidingen en stelt hierbij enkele vragen die mondeling worden beantwoord.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Beroepsethiek

1ste examenperiode

- Permanente evaluatie. Studenten maken een portfolio van hun opdrachten.

2de examenperiode

- Paper in overleg met de docent.

SOCIAAL RECHT

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Sociaal recht	24	3	75	Hendrickx F.

1. Doelstellingen

De doelstelling van het opleidingsonderdeel is dat de student inzicht heeft in de fundamentele begrippen, juridische mechanismen en basisregels van het sociaalrecht, met sterke klemtoon op het arbeidsrecht. Verder moet de student in staat zijn eenvoudige arbeidsrechtelijke problemen op te lossen.

2. Vereiste voorkennis

Geen specifieke voorkennis vereist. Basisnoties van recht zijn wel nuttig.

3. Inhoud

In de cursus wordt een overzicht gegeven van de rechtsbronnen van het arbeidsrecht, de collectieve arbeidsverhoudingen in de particuliere sector, met o.m. de vakbondsvrijheid en de vakorganisaties, de collectieve arbeidsconflicten, de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en de overlegorganen op ondernemingsvlak. Verder wordt gedetailleerd ingegaan op het individuele arbeidsovereenkomstenrecht en worden een aantal fundamentele problemen uit de arbeidsreglementering toegelicht, zoals werving en selectie, de loonbescherming, de vakantiewetgeving, de arbeidsduur, enz...

Op beperkte schaal wordt ingegaan op het sociale - zekerheidsrecht.

4. Werkvorm

Hoorcolleges.

5. Leermiddelen

Het te gebruiken studiemateriaal zal in de loop van het eerste semester worden bekendgemaakt.

Op blackboard staan tevens de slides die tijdens de colleges worden gebruikt. Er is eveneens een wettekst ter beschikking op blackboard.

6. Begeleiding

Indien men vragen heeft, kan men zich tot de docent wenden.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

Schriftelijk examen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

PERSOONLIJKHEIDSPSYCHOLOGIE

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Persoonlijkheidspsychologie	24	3	75	D. De Doncker

1. Doelstellingen*

- *Kennis en inzicht:* kennis hebben van en inzicht hebben in (1) het begrippenkader en de methoden van de persoonlijkheidspsychologie en (2) de belangrijkste persoonlijkheidstheorieën.
- *Attitudes:* stimuleren van het kritische denken over de persoonlijkheidstheorieën en ontwikkelen van een persoonlijk standpunt.
- *Vaardigheden:* leggen van verbanden tussen theoretische modellen en de praktijk van psychodiagnostiek en psychotherapie.

2. Vereiste voorkennis*

Basiskennis algemene psychologie en ontwikkelingspsychologie.

3. Inhoud*

Een aantal van de theoretische stromingen (waaronder de psychoanalytische benadering, de leertheorieën, de dispositionele invalshoek en de cognitieve theorieën) worden besproken. De basisprincipes van de verschillende theorieën worden aangehaald, samen met hun vertaling naar psychologisch onderzoek en behandeling.

4. Werkvorm

Hoorcollege met PowerPoint presentaties.

5. Leermiddelen*

Verplicht

Hands-outs van PowerPoint presentaties, aangevuld met eigen notities.

Aanbevolen

- Engler, B. (1999). *Personality theories: an introduction (5th edition)*. Houghton Mifflin Company, New York. (ISBN: 0-395-90765-9)

6. Begeleiding*

Mogelijkheid tot het stellen van vragen voor en na de hoorcolleges.

7. Evaluatie*

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met een combinatie van open opgaven en meerkeuzevragen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

PSYCHOPATHOLOGIE EN PSYCHIATRIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Psychopathologie en psychiatrie (deel 1)	36	3	90	

Onderwijsactiviteiten

Volwassenen	18			De Raedemaeker P.
Kinderen / jongeren	18			Faché C.

1. Doelstellingen

Volwassenen

- *Kennis en vaardigheden:* initiatie in de theoretische basiskennis van de belangrijkste psychopathologische symptomen en syndromen. Vertrouwdheid met klassificatie en diagnostische criteria volgens DSM-IV.
- *Attitudes:* integreren van de theoretische ziekteleer binnen een gelijkwaardige hulpverlener-patiënt relatie. Vermijden van stigmatisering door overdreven diagnostisch-objectiverend denken.

Kinderen / jongeren

- *Kennis:* van de belangrijkste ziektebeelden op het gebied van de klinische kinderen jeugdpsychiatrie.

2. Vereiste voorkennis

Volwassenen

Basiskennis algemene psychologie, ontwikkelingspsychologie, sociale psychologie.

Kinderen / jongeren

Basiskennis van de ontwikkelingspsychologie.

3. Inhoud

Volwassenen

1. Psychopathologie: algemene begrippen (1 x 2 u.)
2. Organische psychiatrische stoornissen (1 x 2 u.)
3. Stoornissen door het gebruik van psychoactieve stoffen (1 x 2 u.)
4. Schizofrenie en andere psychotische stoornissen (2 x 2 u.)
5. Stemmingsstoornissen (2 x 2 u.)
6. Angststoornissen; somatoforme stoornissen (1 x 2 u.)
7. Eetstoornissen; impulscontrolestoornissen; seksuele stoornissen (1 x 2 u.)

Kinderen / jongeren

Capita selecta uit de volgende onderwerpen

1. Etiologie en diagnostiek van kinderpsychiatrische stoornissen.
2. Angststoornissen.
3. Stemmingstoornissen.
4. Trauma en seksueel misbruik.
5. Reactieve hechtingstoornis.
6. Gender identiteitstoornis.

4. Werkvorm

Volwassenen

Hoorcolleges.

Kinderen / jongeren

Hoorcollege en eventueel besprekingen aan de hand van vooraf door de studenten gelezen teksten.

5. Leermiddelen

Volwassenen

Verplicht

- Eigen notities.

Aanbevolen

- Vandereycken, W., e.a. (s.d.), *Handboek Psychopathologie* (Deel 1, 3de dr.).

Kinderen / jongeren

Verplicht

- Eigen nota's.

Aanbevolen

- Senders-Woustra, J.A.R. (s.d.). *Leerboek Kinder- en Jeugdpsychiatrie*.

6. Begeleiding

Volwassenen

Contactname tijdens de pauzes.

Kinderen / jongeren

Mogelijkheid tot stellen van vragen tijdens de colleges.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van beide onderwijsactiviteiten. Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gemiddelde van de evaluaties op de twee betrokken onderwijsactiviteiten.

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen voor de twee onderwijsactiviteiten.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

NEUROPSYCHOLOGIE

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Neuropsychologie	24	3	75	Verwerft E.

1. Doelstellingen

- *Kennis en vaardigheden:* Initiatie in de theoretische basiskennis omtrent cognitieve functies en dysfunctioneren, en in neuropsychologische vraagstellingen. Deze inzichten integreren in een theoretische model. Kennis is nodig om tot herkennen te komen: vele neuropsychologische symptomen zijn zo subtiel dat ze niet opvallen als men ze niet kent. Een praktische testopdracht biedt een eerste confrontatie met het neuropsychologisch psychometrisch werk.
- *Attitudes:* Er wordt gestreefd naar het bevorderen van
 - ◆ analyseren, interpreteren en situeren van symptomen en dysfuncties binnen een klinisch syndroom,
 - ◆ differentiaaldiagnostisch denken,
 - ◆ secure observatiezin, gestandaardiseerde testaanpak en -verwerking, naast ook kwalitatieve testinterpretaties,
 - ◆ vaardigheden als tact, flexibiliteit, geduld, dialoog in de contactname met patiënt.

2. Vereiste voorkennis

Basiskennis van de cursus Psychodiagnostiek (1ste jaar PSY) en van de cursus Biologie voor gedragswetenschappen (1ste jaar PSY).

3. Inhoud

De cursus wil een inleiding zijn tot de huidige klinisch neuropsychologische inzichten. Dit betekent dat heel wat hogere mentale functies (dysfuncties) waarvan een relatie met onderliggend hersenfunctioneren (dysfunctioneren) aanvaard wordt, aan bod zullen komen. We vermelden: fasie, praxie, gnosie, mnesie, frontaalfunctie, aandacht, enz. We beperken ons tot de verworven stoornissen bij volwassenen. Anderzijds maakt de klinische neuropsychologie gebruik van een uitgebreide psychometrische diagnostiek en een degelijke observatie om tot een inzicht te komen in gedrag en vaardigheden, en in psychische probleemaspekten en cognitieve dysfuncties van de patient. Ook op dit terrein wil de cursus een eerste kennismaking bieden.

1. Inleiding
2. Taalopbouw en afasie
3. Praxie en visuospatiële functies
4. Waarneming, gnosie en neglect
5. Mnesie
6. Aandacht en bewustzijn
7. Executieve functies

4. Werkvorm

Hoorcolleges aangevuld met praktische opdracht.

5. Leermiddelen

Verplicht

Eigen notities, testdocumentatiemap, testkoffer (is via uitleendienst ter beschikking na afspraak), literatuurlijst ter ruimere documentatie.

Handboek: Deelman, B., e.a. (2004). *Klinische Neuropsychologie*. Amsterdam: Boom.

Aanbevolen

Vingerhoets, G. (1998). *Handboek neuropsychologie*. Leuven: Acco.

6. Begeleiding

Op afspraak kan individueel of in kleine groep toelichting en bijkomende informatie gegeven worden of discussie georganiseerd worden.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk: multiple choice examen + beoordeling van praktische testopdracht.

2de examenperiode

- Schriftelijk: multiple choice examen + beoordeling van herwerkte of nieuwe praktische testopdracht.

PSYCHO-PEDAGOGIE

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Psycho-pedagogie	32	3	90	

Onderwijsactiviteiten

Onderwijspsychologie	12			Van den Meersche M.
Orthopedagogie	20			Theunis L.

1. Doelstellingen

- *Kennis:*
 - ♦ weten: het verwerven van theoretische kennis van het opvoedingsgebeuren als een functioneel en intentioneel leren bij zich spontaan (onderwijspsychologie) en niet-spontaan (orthopedagogie) ontwikkelende personen. Deze leerprocessen moeten kunnen benoemd en beschreven worden vanuit gedragsmatige, cognitieve, affectieve en psycho-motorische invalshoeken.
 - ♦ inzicht in de specifieke denkkaders die het onderwijspsychologische en orthopedagogische handelen bepalen, met bijzondere aandacht enerzijds voor de differentiatie van de instructiestrategieën bij het spontane leerverloop en anderzijds voor de afstemming van het zorgaanbod bij de persoon met een handicap.
- *Attitudes:* Van de student wordt een fundamentele houding van respect verwacht. Daarenboven benadert hij/zij de leerstof op een kritische wijze en staat hij/zij open voor verschillende toepassingsmogelijkheden.

2. Vereiste voorkennis

- Kennis van basisbegrippen uit de psychologie en de pedagogie.
- Attitudes: open staan voor nieuwe inzichten en voor problemen die besproken zullen worden in de cursus.

3. Inhoud

Onderwijspsychologie

In de inleiding wordt de onderwijspsychologie gesitueerd in een informatieverwerkings-schema, dat als leidraad doorheen de cursus wordt gebruikt.

Deel I: Verschillende benaderingen van het leerproces: behaviorisme, cognitieve psychologie, handelingspsychologie, Piaget's structuurtheorie en sociaal-leren-theorie.

Deel II: omschrijft de evolutie van 'leerpsychologie' naar een 'psychologie van leren én onderwijzen'. Exemplarisch wordt een mogelijk onderwijsonderzoek, nl. het 'A.T.I.-onderzoek' en een onderwijsmethode, nl. 'Mastery learning' aangeboden. Het gebruik van 'leertests' wordt in dit kader verduidelijkt.

Deel III: omvat een duidelijke onderwijsvisie en een bruikbaar model voor leren en onderwijzen.

Orthopedagogie

1. Achtergronden en denkkader.

- Terreinverkenning: historiek, reflectie op gehandicapt-zijn, indeling, frequentie.
- Orthopedagogiek en specifiek opvoeden: verloop opvoeding spontaan ontwikkelend kind en verloop opvoeding niet-spontaan ontwikkelend kind.

2. De persoon met een handicap.

- Inleiding: terminologie, definitie, indelingen.
- Afstemming zorgaanbod.
- Emancipatorische begeleiding.

3. Dringende zorgnoden.

- Vroegtijdige gezinsbegeleiding.
- Sociale integratie.

4. Werkvorm

Hoorcollege afgewisseld met interactieve vormen zoals onderwijsleergesprek, discussies en oefeningen per twee.

5. Leermiddelen

Onderwijspsychologie

Verplicht

Van den Meersche, M.(s.d.). *Onderwijspsychologie*. Niet gepubliceerde cursus. Antwerpen: Lessius Hogeschool.

Aanbevolen

De cursus bevat een uitgebreide literatuurlijst.

'Blackboard' wordt gebruikt ter ondersteuning van de verwerking van de cursus.

Orthopedagogie

Verplicht

- Cursus orthopedagogiek van de docent, verkrijgbaar bij de cursusdienst + collegenota's.

6. Begeleiding

De studenten kunnen zowel tijdens als na de lessen vragen stellen over de leerstof. Zij worden hierin ook gestimuleerd, vooral na afronding van een hoofdstuk of een belangrijk deel. Op het einde van de lessenreeks wordt een vragenuurtje georganiseerd.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van beide onderwijsactiviteiten. Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gewogen gemiddelde van de evaluaties op de twee betrokken onderwijsactiviteiten (gewichtsfactor 1 voor onderwijspsychologie; gewichtsfactor 2 voor orthopedagogie).

1ste examenperiode

- Er wordt één gezamenlijk schriftelijk examen afgenomen voor beide onderwijsactiviteiten. Het examen bevat kennis- en inzichtsvragen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

PERSONEELS-, ARBEIDS- EN ORGANISATIEPSYCHOLOGIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologie (deel 1)	24	3	75	Vanweddingen C.

1. Doelstellingen

- *Kennis:* het herkennen van arbeids- en organisatiepsychologische vraagstukken. De verschillende opvattingen over mens en organisatie en de verschillende mogelijkheden om gedrag te sturen en de 'menselijke factor' in de organisatie te beheersen kunnen reproduceren en benoemen.
- *Inzicht:* het verband kunnen uitdrukken tussen het menselijk ingrijpen en het gedragsresultaat. Voorbeelden kunnen geven van menselijk ingrijpen in arbeids- en organisatiesituaties.

2. Vereiste voorkennis

Geen specifieke voorkennis vereist.

3. Inhoud

1. Inleiding: definitie, methoden.
2. De geschiedenis van de arbeids- en organisatiepsychologie.
 - de gewenste organisatiestructuur
 - hoe mensen te motiveren
 - hoe de werkprocessen te organiseren
 - de gewenste communicatie tussen de organisatieleden
 - de gewenste besluitvormingsprocessen
 - de gepaste manier om mensen te leiden
3. Inzichten in de manieren waarop de huidige ondernemingen zich herorganiseren. Recente ontwikkelingen binnen de organisatiepsychologie en krachtvelden.

4. Werkvorm

Hoorcollege (waar mogelijk onderwijsleergesprek) met illustraties (krantenartikels, video).

5. Leermiddelen

Verplicht

Vanweddingen, C., (2001). *Inleiding in de arbeids- en organisatiepsychologie*. Niet gepubliceerde cursus. Antwerpen: Lessius Hogeschool.

Aanbevolen

Drucker, P. (1999). *Management challenges for the 21st Century Harper Business*. New York.

6. Begeleiding

Mogelijkheid om vragen te stellen voor, tijdens en na de colleges. Het laatste collegeuur is een vragenuurtje. Bereikbaar op kantoor.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met kennis- en inzichtsvragen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

CONSUMENTENPSYCHOLOGIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Consumentenpsychologie (deel 1)	24	3	75	Valkeneers G.

1. Doelstellingen

De studenten verwerven kennis en inzicht in de belangrijkste psychologische determinanten van het consumentengedrag. De studenten begrijpen hoe deze mechanismen een rol spelen in de oriëntatie, de aankoop, het gebruik en het afdanken van producten.

2. Vereiste voorkennis

De consumentenpsychologie is een vorm van toegepaste psychologie. We gaan op zoek naar toepassingen voornamelijk uit de algemene en sociale psychologie. Vandaar dat een goed inzicht in deze gebieden de basis vormt.

3. Inhoud

- Inleiding
- Deel I: Macrofactoren bij consumptie
 - ◆ Culturele invloeden
 - ◆ Functies van goederen en diensten
- Deel II: Basisprocessen
 - ◆ Perceptie en categorisatie
 - ◆ Betekenisgeving en waarden
 - ◆ Motivatie en consumptiegedrag
 - ◆ Attitude en emoties
 - ◆ Leerprocessen
 - ◆ Het beslissingsproces
 - ◆ De consumptiecyclus
- Deel III: Sociale processen
 - ◆ Gezin en huishouden
 - ◆ Referentiegroepen
 - ◆ Verspreiding van innovaties
- Deel IV: Nakoopprocessen
 - ◆ Consumententevredenheid
 - ◆ Welvaart en bezit
 - ◆ Consumptie en milieu

4. Werkvorm

Hoorcolleges. De cursus zal eveneens opgenomen worden in Blackboard. Vanuit dit platform zullen er (facultatieve) opdrachten komen. De studenten worden uitgenodigd om als proefleider of als proefpersoon aan minstens één consumentenonderzoek deel te nemen.

5. Leermiddelen

Verplicht

Een syllabus is verkrijgbaar bij de cursusdienst van de Lessius Hogeschool.

Aanbevolen

Antonides, G., & Van Raay W.F. (2002). *Consumentengedrag*. Utrecht: Lemma BV.

6. Begeleiding

De studenten beschikken over de mogelijkheid tot het stellen van vragen voor, tijdens en na de colleges. Via het Blackboard bestaan er eveneens mogelijkheden tot uitwisseling van informatie tussen de studenten en de docent.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met kennis- en inzichtvragen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

PSYCHOMOTORIEK

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Psychomotoriek	24	3	75	Simons J.

1. Doelstellingen

- *Kennis:* verwerven van het bewegingsgedrag, dit zowel in opvoeding en vorming als in dysfunctionele verschijningsvormen.
- *Inzicht en toepassingen:* het analyseren van de psychomotorische ontwikkeling, de psychomotorische diagnostische middelen en de pedagogische en therapeutische beïnvloedingsmodaliteiten.
- *Vaardigheden:* het herkennen en definiëren van een probleemstelling op psychomotorisch vlak. Het selecteren en adviseren van onderzoeksmethoden en technieken. Het evalueren van de gehanteerde pedagogische en therapeutische modellen. Het oriënteren en doorverwijzen.
- *Attitudes:* open flexibele en creatieve geest, samenwerking in teamverband, komen tot kritische zelfreflectie.

2. Vereiste voorkennis

Geen specifieke voorkennis vereist.

3. Inhoud

- Situering van het gebied en uitgangspunten
- Deel 1: Normale motorische ontwikkeling
- Deel 2: Psychomotorische diagnostiek
- Deel 3: Therapeutische doelstellingen
- Deel 4: Psychomotorische opvoeding en psychomotorische therapie

4. Werkvorm

Hoorcolleges die gedocumenteerd worden met video-montages en praktische demonstraties teneinde de student een concreter beeld te geven van de aangehaalde elementen.

5. Leermiddelen

Verplicht

Simons, J. (2003). *Introductie tot de psychomotoriek* (3de herw. uitgave). Leuven: Garant.

6. Begeleiding

De mogelijkheid tot het stellen van vragen dit zowel voor, tijdens als na de contacturen. De laatste les zal gebruikt worden als vragenles.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen. Door middel van korte vragen wordt de ganse cursus bevraagd.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

ONDERZOEKSMETHODES EN STATISTIEK

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Onderzoeksmethodes en statistiek	36	3	90	

Onderwijsactiviteiten

Theorie	24			Rouckhout D.
Practicum	12			Rouckhout D. - Valkeneers G.

1. Doelstellingen

Theorie

- *Kennis:*
 - ◆ Inzicht verwerven in de verschillende methoden om fouten in een onderzoeksdesign te minimaliseren.
 - ◆ Weten wat een betrouwbaarheidsinterval is en hoe het kan worden berekend en gebruikt.
 - ◆ Weten hoe je de interne validiteit (kwaliteit) van onderzoek kan verhogen door de toepassing van bepaalde designs en controletechnieken.
- *Inzicht:*
 - ◆ Inzicht in de rol en het belang van statistisch redeneren in wetenschapsbeoefening.
 - ◆ Eénvoudige statistische testen begrijpen en hun relevantie inzien.
 - ◆ Inzicht bekomen in het statistisch denken en dan voornamelijk inzicht hebben in veel gebruikte statistische termen (P-waarde, significantie niveau, betrouwbaarheidsinterval, variantieanalyse, power, effect size, enz.).
- *Vaardigheden:*
 - ◆ Een juiste en beargumenteerde keuze kunnen maken tussen de verschillende statistische toetsen.
 - ◆ Fouten herkennen in operationalisering en opzet van experimenten.
 - ◆ De rapportering van experimentele en wetenschappelijke gegevens begrijpen en interpreteren.
- *Attitudes:*
 - ◆ Aanscherpen van een kritische ingesteldheid over cijfermateriaal en de analyse ervan.
 - ◆ Ontwikkeling van een systematische en methodologische benadering van problemen en wetenschappelijke vragen.

Practicum

Op het einde van het practicum wordt van de studenten verwacht dat ze de volgende vaardigheden beheersen:

- Opbouwen van een SPSS datafile vanuit een onderzoeksopzet.
- Invoeren en controleren van de gegevens.
- De mogelijkheden kennen van de Output Viewer.
- Inlezen van ASCII-data en andere bestandsformaten.
- Frequentieverdelingen, kruistabellen en beschrijvende statistiek.
- Beschrijven van subgroepen, selectie en cases.
- Berekenen en hercoderen van variabelen.
- Toepassen chikwadraad, t-toets en anova.
- Berekenen van (rang)correlaties.
- Bewerken van tabellen.
- Resultaten opnemen in een tekstverwerker.

2. Vereiste voorkennis

Het is van het allergrootste belang dat de student de stof uit de cursus Statistiek 1^e jaar grondig beheerst. Er zal niet worden stilgestaan bij elementen van beschrijvende statistiek.

3. Inhoud

De cursus bestaat uit een theoretisch gedeelte aangevuld met een practicum.

Theorie

In het theoretisch gedeelte komt de nadruk te liggen op enerzijds onderzoeksmethoden en anderzijds inductieve statistiek. In het gedeelte onderzoeksmethoden wordt een inleiding gegeven over onderzoeksvaliditeit en de verschillende manieren waarop de validiteit van wetenschappelijk onderzoek kan worden verhoogd (o.a. via onderzoeksdesigns). Het gedeelte inductieve statistiek blijft beperkt tot een eerste kennismaking met o.a. het toetsen van het gemiddelde en de variante, uitzetten van betrouwbaarheidsgrenzen, het toetsen van twee gemiddelden op parametrische en non-parametrisch niveau en tenslotte een eerste aanzet tot variantie analyse (one way ANOVA).

Practicum

In het praktisch gedeelte wordt aan de studenten geleerd hoe om te gaan met het computerprogramma 'Statistical Package for the Social Sciences' (SPSS V12.0), waarmee de geleerde analyses uit het theoretisch gedeelte snel en gemakkelijk uitgevoerd kunnen worden.

4. Werkvorm

Theorie

Het theoretisch gedeelte wordt grotendeels gegeven als hoorcollege, doch waarbij zeer frequent gebruik wordt gemaakt van visualisering van statistische principes en begrippen door middel van Powerpoint en/of interactieve Java applets. Op gepaste momenten worden er klassikaal statistische vraagstukken opgelost.

Practicum

Het practicum wordt opgevat als een vaardigheidscursus waarbij de nadruk wordt gelegd op oefenen en bestaat uit hands-on sessies achter de computer in beperkte groep (20-30 studenten). Voor elke bijeenkomst is in het lesschema aangegeven welk deel van het practicum handboek aan de orde is. Studenten dienen deze stof **voorafgaande** aan de bijeenkomst te bestuderen en de noodzakelijke SPSS handelingen voor die bepaalde les zelfstandig in te oefenen. Het lesschema geeft aan welk deel van de stof elke week bestudeerd moet zijn. Tijdens de practicumlessen worden enkel de statistische (SPSS) opdrachten uitgevoerd en eventuele problemen besproken).

5. Leermiddelen

Verplicht

Theorie

- Handboek: Peet, A.A.J. van, Wittenboer, G.L.. van den, & Hox, J.J. (2001). *Toegepaste statistiek. Inductieve Technieken*. Groningen: Wolters-Noordhof (of Stenfert Kroese). ISBN 90-207-3092-4.
- Werkboek: Peet, A.A.J. van, Wittenboer, G.L.. van den, & Hox, J.J. (1999). *Toegepaste statistiek. Inductieve Technieken. Werkboek*. Groningen: Wolters-Noordhof (of Stenfert Kroese). ISBN 90-207-3136-X..

Practicum

- De Vocht, A. (2004). *Basishandboek SPSS 12 voor Windows*. Utrecht: Bijleveld Press.
- Een persoonlijk exemplaar van het SPSS 12.0 software pakket.

De 3 handboeken zijn te verkrijgen in de boekhandel en het SPSS 12.0 software pakket is tegen een minimale prijs te bekomen aan het onthaal.

6. Begeleiding

Als aanvulling op zowel het theoretisch als het praktisch gedeelte is een Blackboard E-learning omgeving beschikbaar. Daar kan de student terecht voor o.a. het nalezen van de Powerpoint presentaties uit de les en het raadplegen en gebruiken van interactieve Java applets die de verschillende statistische begrippen en technieken illustreren. Zowel voor het theoretisch gedeelte als voor het practicum bestaat een lesschema, beschikbaar via de Blackboard leeromgeving, waarin de stof, de doelstellingen en eventuele opdrachten per les worden uitgeschreven. Ten behoeve van zelfevaluatie is voor elk hoofdstuk voorzien in een set van opdrachten en vragen. De opdrachten en oplossingen voor de theorielessen zijn gebundeld in het werkboek behorende bij het theoriehandboek (zie Leermiddelen). Voor de practicumssessies worden de opdrachten via de Blackboard leeromgeving verspreid. Daarnaast kunnen de studenten steeds terecht bij de lesgever via E-mail, tijdens de lessen of na afspraak op het bureel in de school.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van beide onderwijsactiviteiten (theorie, practicum).

Theorie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met meerkeuzevragen en vraagstukken.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Practicum

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met behulp van de computer, volgens open boekstelsel.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

PSYCHODIAGNOSTIEK METHODOLOGIE

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Psychodiagnostiek methodologie	24	3	75	Vanderveken H.

1. Doelstellingen

- *Kennis:*
 - ◆ De verschillende meetschalen en de methoden voor steekproeftrekking.
 - ◆ De begrippen culture free, culture fair en cultuurgebonden testing.
 - ◆ De methoden voor testconstructie en parameters ter analyse en selectie van items.
 - ◆ De mogelijkheden voor het nemen van beslissingen op grond van tests.
 - ◆ De beperkingen van de klassieke testtheorie en bestaande alternatieven.
 - ◆ De soorten diagnostiek en de verschillende stappen van het diagnostisch proces.
 - ◆ Actuele thema's binnen de psychodiagnostiek.
- *Vaardigheden:*
 - ◆ Kunnen inschatten voor welke vraagstelling welke meetschaal geschikt is.
 - ◆ De wijze van construeren van een test kunnen evalueren en beoordelen.
 - ◆ Op een wetenschappelijk verantwoorde manier de stappen in een diagnostisch proces kunnen doorlopen.
 - ◆ Op een deontologisch verantwoorde manier kunnen omgaan met nieuwe tendensen en ethische aspecten in de psychodiagnostiek.
 - ◆ De kennis uit het eerste en tweede jaar kunnen integreren in het gebruik van een testvademedecum.
 - ◆ Testdocumentatie en richtlijnen voor het gebruik van tests kunnen hanteren.

2. Vereiste voorkennis

Psychodiagnostiek methodologie, practica psychodiagnostiek en statistiek van het eerste jaar.

3. Inhoud

- Methodologie.
 - ◆ Meten en meetschalen.
 - ◆ Verzamelen van data.
- Testmethodologie.
 - ◆ Testconstructie.
 - ◆ Het nemen van beslissingen op grond van tests.
 - ◆ Beperkingen van de klassieke testtheorie en alternatieven.

- Diagnostiek.
 - ◆ Soorten diagnostiek.
 - ◆ Het diagnostisch proces.
 - ◆ Computerondersteunde diagnostiek.
 - ◆ Diagnostiek bij allochtonen
- Ethische richtlijnen, test-standaarden en testdocumentatie.

4. Werkvorm

Hoorcollege waarin de stof zo praktijkgericht mogelijk zal worden toegepast door middel van oefeningen. Het hoorcollege wordt aangevuld met een cursus, slides en PowerPoint.

De cursus wordt ondersteund door Blackboard met aanvullingen op de cursus, oplossingen van de aangeboden oefeningen, links naar interessante websites, de PowerPoint presentaties.

De studenten maken een groepsopdracht waarbij ze rond een zelfgekozen onderwerp een enquête opstellen, afnemen en evalueren en een verslag indienen op een vooraf bepaald moment tijdens de laatste collegeweek voor de kerstvakantie.

5. Leermiddelen

Verplicht

Vanderveken, H. (2004). *Psychodiagnostiek methodologie*. Niet gepubliceerde cursus. Lessius Hogeschool Antwerpen, departement psychologie.

Aanbevolen

In de syllabus wordt een literatuurlijst opgenomen.

6. Begeleiding

Instructies i.v.m. de werkwijze en uitwerking van de groepsopdracht worden tijdens het eerste college uiteengezet.

Vragen en bedenkingen m.b.t. de leerstof kunnen tijdens de lessen geformuleerd worden. Wat betreft de praktijkvoorbeelden en oefeningen wordt van de studenten een actieve medewerking verwacht opdat ze deze mogelijkheid tot het verwerken en toepassen van de leerstof optimaal kunnen benutten. Feedback over de oefeningen wordt gegeven tijdens de les en/of via Blackboard.

Tijdens het laatste college wordt de mogelijkheid geboden tot het stellen van vragen over de gehele cursus en worden extra toepassingen aangeboden.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Mondeling examen met kennis-, toepassings- en inzichtsvragen.
- Evaluatie van een schriftelijke groepsopdracht.

2de examenperiode

- Mondeling examen met kennis-, toepassings- en inzichtsvragen.

PRACTICUM PSYCHODIAGNOSTIEK

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Practicum psychodiagnostiek	96	6	150	

Onderwijsactiviteiten

Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld	24			Van Staey M.
Schoolpsychologisch werkveld	12			Bos A.
Klinisch psychologisch werkveld kind en jongeren	18			Sleebus M.
Klinisch psychologisch werkveld volwassenen	18			Van Reusel G.
Orthopedagogisch werkveld	24			Opsteyn C..

1. Doelstellingen

- *Kennis:*
 - ◆ Kennis hebben van de criteria ter beoordeling van deze instrumenten.
 - ◆ Kennis hebben van veldspecifieke psychodiagnostische principes die gebaseerd zijn op *hedendaagse* praktijktheorieën.
 - ◆ Kennis hebben van courant gebruikte testinstrumenten.
- *Inzicht:*
 - ◆ Inzicht hebben in de wijze waarop een psychometrisch instrument geconstrueerd en beoordeeld wordt volgens de klassieke en de moderne testtheorie.
 - ◆ Inzicht hebben in het verloop en de verschillende doelen van het psychodiagnostisch proces.
 - ◆ Inzicht verwerven in de samenhang tussen praktijktheorie (visie, mensbeeld, ...) en de gehanteerde psychodiagnostische methode.
- *Vaardigheden:*
 - ◆ Kan op een wetenschappelijk verantwoorde wijze de reeks stappen waaruit een diagnostische cyclus bestaat doorlopen.
 - ◆ Kan afhankelijk van de veldspecifieke vraagstelling d.m.v. geëigende (test)instrumenten informatie verzamelen, verwerken en interpreteren.
 - ◆ Is in staat op een heldere wijze, zowel mondeling als schriftelijk, gegevens te vertalen naar de cliënt, opdrachtgever en collega's.

- *Attitudes:*
 - ◆ Deontologische- en kritische ingesteldheid, een fundamentele houding van respect.
 - ◆ Cliëntgerichte, methodologische houding, analytische en synthetiserende zin.
 - ◆ Accuratesse, beslissingen durven nemen, zin voor samenwerking.

2. Vereiste voorkennis

Psychodiagnostiek methodologie en practica psychodiagnostiek van het 1ste jaar.

3. Inhoud

De leerstof voor de verschillende practica en voor het vak methodologie staat uitgebreid beschreven in de bijhorende syllabi.

In ondervermelde teksten worden de belangrijkste onderdelen weergegeven.

Schoolpsychologisch werkveld

1. Leervoorwaardenonderzoek en begeleiding bij de overgang van 3de kleuterklas - 1ste leerjaar.
2. Onderzoek (screeningsonderzoek) van leerproblemen in het basisonderwijs.
3. Werkmiddelen voor schoolloopbaanbegeleiding.
4. Intelligentieonderzoek bij allochtone kinderen.
5. Onderzoek van een socio-emotionele problematiek in het buitengewoon secundair onderwijs (OV1 – Type 4)

Klinisch psychologisch werkveld: kinderen en jongeren

Onderzoek van gedrags, emotionele en relationele problemen:

1. Het gebruik van gedragsvragenlijsten met als toepassing het Achenbach System of Empirically Based Assessment (ASEBA) 2003, vragenlijst voor gedragsproblemen bij kinderen (VVGK) (2000) van Oosterlaan, J., Scheres, A., Antrop, I.H. & Sergeant J.A., de 'Gezinsklimaatschaal' II (GKSII) (1996) van de Coole en Jansma en de Leuvense Gezinsvragenlijst (LVG) (1986) van Vertommen, H., Kog, E., & Degroote, T.
2. Het gebruik van expressietests en projectieve technieken met als toepassing de 'Familie Relatie Test' (FRT) (1999) Hernieuwde Vlaams/Nederlandse versie, vertaald en bewerkt door Célestin-Westreich, S., Baarda, B., Ponjaert-Kristoffersen, I., 'Familie in Tieren' (FIT) (1975) van Gräser, 'Familie-in-dieren Test' van S. Célestin-Westreich en I. Ponjaert-Kristofferson (1997) en 'The house Tree Person Test' van Buck, J.N. (1985)

Klinisch psychologisch werkveld: volwassenen

1. Het diagnostisch proces in de klinische psychologie met o.a. principes van descriptieve en structurele psychodiagnostiek.
2. Het gebruik van (persoonlijkheds)vragenlijsten waaronder inoefening van de 'Symptom Check List '90' van Arrindell, de 'Minnesota Multiphasic Personality Inventory - 2' van Hathaway en McKinley, de 'Utrechtse Copinglijst' van Schreurs en de 'Beck Depression Inventory- II.
3. Bespreking van projectieve technieken met o.a. voorstelling van de inktvlekkentest van Rorschach, de 'Thematic Apperception Test' van Murray en 'Mijn leven als dier'.

Orthopedagogisch werkveld

1. Het diagnostisch proces in het orthopedagogisch werkveld.
2. Intelligentie en sociale redzaamheid: conceptomschrijving, instrumentarium, ...
3. Specifieke gebieden van onderzoek: o.m. autisme, ...

Alle studenten werken mee aan een tevredenheidsonderzoek binnen een beschutte werkplaats: tijdens een voorbereidend college zal er aandacht besteed worden aan de voorstelling van de organisatie, het kaderen van het onderzoek, de voorstelling van de doelgroep, ... Vervolgens worden de enquêtes bij de mindervalide arbeiders afgenomen op de werkvloer zelf. Tijdens het schriftelijk examen zal er een specifieke vraag gesteld worden m.b.t. de uitvoering van deze opdracht. De studenten krijgen hierover meer informatie tijdens het college.

Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld

4. Oriëntatie op werving, selectie, potentieelbeoordeling: de plaats van psychologisch onderzoek.
5. Functiebeschrijving en persoonsprofiel.
6. Predictoren, selectiecriteria en competenties.
7. Draaiboek en selectieprocedure.
8. Informatie uitwisselen en voorselectie uitvoeren.
9. Informatie verzamelen via psychologisch (test)onderzoek: met o.m. bestuderen, uitwerken, interpreteren van tests, inoefenen van collectieve testafname, notities van computertesting, initiatie sollicitatiegesprek en assessment center methode.
10. Toekomstig gedrag voorspellen en beslissen
11. Rapporteren: mondeling en schriftelijk.
12. Gevalsstudies.

4. Werkvorm

Combinatie van colleges waarbij interactief en met onderwijsleergesprek gewerkt wordt en casus-georiënteerde werkcolleges (gevalsstudies, profielanalyses, opdrachten).

5. Leermiddelen

Handleidingen van behandelde vragenlijsten, expressietests, projectieve technieken en andere psychodiagnostische instrumenten.

Schoolpsychologisch werkveld

Verplicht

Bos, A. (2004). *Psychodiagnostiek in het onderwijs*. Niet gepubliceerde cursus. Antwerpen: Lessius Hogeschool.

Bos, A. et al. (2000). *CAP-vademecum*. Brasschaat: Coördinatieteam Antwerpen Psychodiagnostiek. losbladige uitgave.

Aanbevolen

Literatuurlijst cursus BOS, Annemie.

Klinisch psychologisch werkveld: kinderen en jongeren

Verplicht

Sleebus, Min (2004). *Psychodiagnostiek practicum: klinisch-psychologisch werk bij kinderen en jeugdigen*. - S.l.: s.n.- 197p. - Niet gepubliceerde cursus, Lessius Hogeschool, Antwerpen, opleiding Bachelor in de Toegepaste Psychologie.

Aanbevolen

Literatuurlijst cursus M. Sleebus.

Artikels in bijlage van de cursus.

Klinisch psychologisch werkveld: volwassenen

Verplicht

Van Reusel, G. (2004). *Assessment in de klinische psychologie bij volwassenen: een inleiding*. Niet gepubliceerde syllabus. Lessius Hogeschool Antwerpen, departement psychologie

Aanbevolen

Eurolings-Bontekoe, E.H.M. en Snellen, W. (2003). *Dynamische persoonlijkheidsdiagnostiek*. Swets en Zeitlinger.

Orthopedagogisch werkveld

Verplicht

Opsteyn, C. (2004) *Psychodiagnostiek in het orthopedagogische werkveld*. Niet gepubliceerde cursus, Lessius Hogeschool, Antwerpen, departement psychologie.

Aanbevolen

Kraijer, D. en Plas, J. (2001) *Psychodiagnostiek in de zorg voor verstandelijk gehandicapte mensen*. Swets en Zeitlinger.

Literatuurlijst cursus C. Opsteyn.

Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld

Verplicht

Van Staey, M. (2004). *Practicum psychodiagnostiek 2 PSY: Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld*. Lessius Hogeschool, Departement psychologie, Antwerpen.

Van Staey, M. (2004). *Het psychodiagnostisch instrumentarium: bijlage bij Practicum psychodiagnostiek 2 PSY: Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld*. Onuitgegeven cursus Lessius Hogeschool, Antwerpen, departement psychologie.

6. Begeleiding

Mogelijkheid tot stellen van vragen tijdens interactief opgevatte lessen. Tevens mogelijkheid tot contactname op het kantoor van de praktijklectoren.

Bespreking van examineerwijze tijdens laatste practicumbeurt.

Naast oefengelegenheid tijdens de practica bestaat de permanente begeleiding eveneens o.v.v. feedback op vrijwillig ingediende casussen door de studenten.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van alle onderwijsactiviteiten. Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gewogen gemiddelde van de evaluaties van de betrokken onderwijsactiviteiten (gewichtsfactor 2 voor schoolpsychologisch werkveld; gewichtsfactor 3 voor klinisch psychologisch werkveld kind / jongeren en volwassenen; gewichtsfactor 4 voor PAO werkveld en orthopedagogisch werkveld).

Schoolpsychologisch werkveld

1ste examenperiode

- Uitwerken van een casus. Tijdstip indienen casus wordt bekend gemaakt ad valvas de eerste week na de paasvakantie.
- Evaluatieformulieren: coaching, afname en contactvaardigheden 1ste jaarsen bij intelligentieonderzoek.
- Schriftelijk 'open boek'-examen: toepassingsvragen en met aanbieding casus parallel aan besproken casussen in de colleges.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Klinisch psychologisch werkveld: kinderen en jongeren

1ste examenperiode

- Permanente evaluatie: reflectievragen tijdens de colleges (1/4 van de punten) – 'gesloten boek'.
- Schriftelijk 'open boek'-examen met aanbieding van casus parallel aan besproken casussen in de colleges (3/4 van de punten).

2de examenperiode

- Schriftelijk 'open boek'-examen met aanbieding van casus parallel aan besproken casussen in de colleges.

Klinisch psychologisch werkveld: volwassenen

1ste examenperiode

- Schriftelijk 'open boek'-examen met aanbieding casus parallel aan besproken casussen in de colleges.
- Schriftelijk 'gesloten boek'-examen i.v.m. theoretische grondslagen van de klinische psychodiagnostiek bij volwassenen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Orthopedagogisch werkveld

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen. Tijdens de colleges wordt er voldoende informatie gegeven over de concrete invulling van het examen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Personeels-, arbeids- en organisatiepsychologisch werkveld

1ste examenperiode

- Taakevaluatie: samenstellen van een documentatiemap bij de cursus. De opdrachten van de documentatiemap hebben betrekking op bepaalde onderdelen van de cursus. De opdrachten dienen systematisch tijdens het verloop van de cursus uitgevoerd te worden en nadien opgenomen in de documentatiemap. De documentatiemap dient afgegeven te worden aan de lector ten laatste de laatste collegebeurt.
- Schriftelijk 'open boek'-examen met aanbieding casus parallel aan besproken casussen in de colleges.
- Schriftelijk 'gesloten boek'-examen m.b.t. cursustekst.

2de examenperiode

- Schriftelijk 'open boek'-examen met aanbieding casus parallel aan besproken casussen in de colleges.
- Schriftelijk 'gesloten boek'-examen m.b.t. cursustekst.

COMMUNICATIE (DEEL 2)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Communicatie (deel 2)	44	5	125	

Onderwijsactiviteiten

Taakgericht groepsoverleg	22			Verschaeren E.
Klinische gesprekstechnieken	22			Jennen M.

1. Doelstellingen

Taakgericht groepsoverleg

- *Kennis:* assertief gedrag, probleemgericht werken, het overleg- en onderhandelingsproces, moeilijke en emotionele gesprekken.
- *Inzicht:* de eigen communicatieve competentie kennen en de theorie kunnen toepassen in professionele situaties.
- *Vaardigheden:* efficiënt kunnen communiceren, observeren en analyseren van interactieprocessen. Zich zowel schriftelijk als mondeling leren uitdrukken.
- *Attitudes :* reflectie, respect, toegankelijkheid en inleving.

Klinische gesprekstechnieken

- *Kennis:* basiskennis verwerven rond communicatie en kennis van de kenmerken van het consultatie-interview en het diepte-interview
- *Inzicht en toepassingen:* in de stoornissen die in de communicatie kunnen optreden, in het verloop van een consultatie- en diepte-interview.
- *Vaardigheden:* kunnen afnemen en analyseren van een diepte-interview, luistervaardigheden, *communicatievaardigheden*, reflectie
- *Attitudes:* respect voor de persoon van de hulpvrager, empatische grondhouding, zelfexpressie, kritische zelfreflectie, moeilijkheden onderkennen i.v.m. aanvaarding.

2. Vereiste voorkennis

Taakgericht groepsoverleg

Er wordt voortgebouwd op de cursus 'Communicatie' van het 1 PSY curriculum.

Klinische gesprekstechnieken

Geen specifieke voorkennis vereist.

3. Inhoud

Taakgericht groepsoverleg

Deze cursus traint de overlegvaardigheden van de deelnemers. Wanneer mensen samenwerken aan een taak, vormen ze een taakgerichte groep. Het interactieproces dat daarbij ontstaat, vormt het uitgangspunt van deze cursus.

Persoonlijke feedback bij elke opdracht biedt de deelnemers een unieke kans om niet alleen inzicht te verwerven in overlegpatronen met collega's, maar meteen ook in die met hun vrienden, familieleden en partner. Hoe kan overleg efficiënter verlopen? Wat maakt constructief werken zo moeilijk? Moeten we onze gevoelens daarbij wegcijferen? Hoe kan ik een overleg in goede banen leiden? Om op deze vragen te kunnen antwoorden, vergelijken we taakgericht groepsoverleg met andere gespreksvormen, zoals onderhandelen, adviseren en het brengen van slecht nieuws.

1. *Assertiviteit*: herkomst van assertief gedrag, assertieve rechten, assertieve technieken.
2. *Het groepsinteractieproces*: de groep tussen organisatie en individuen, afbakening van het groepsinteractieproces in de tijd, de noodzaak tot structurering, de organisatie van het spreken (focus, selectieve aandacht, gevolgen voor gespreksverloop).
3. *De verdeling van de deelname aan het groepsinteractieproces*: Bales zijn 'Interaction Proces Analysis', proacten en reacteren, bespreking van het evenwichtsproces in de kleine groep.
4. *Contact en confrontatie in het groepsinteractieproces*: operationalisatie en realisatie, contact als inhoudelijke focus, het beheersen van de confrontatie.
5. *Besluitvorming* : criteria voor efficiënte besluitvorming, het probleemoplossingsproces; probleem-versus oplossingsgerichtheid, optimaal conflict, PROMIND, fasen in het besluitvormingsproces.
6. *Onderhandelen* : vier categorieën van activiteiten (exploreren, argumenteren, intimideren en irriteren), samenhang van de verschillende categorieën van activiteiten.
7. *Moeilijke gesprekken*: slecht nieuwsgesprek en andere emotionele gespreksvormen.

Klinische gesprekstechnieken

- Gespreksvormen.
- Theorie van de communicatie: eigenschappen en stoornissen.
- Het diepte-interview.
- Het consulatatie-interview.

4. Werkvorm

Taakgericht groepsoverleg

We kiezen bewust voor ervaringsgericht leren. Daardoor wordt het mogelijk persoonlijke feedback te geven bij elke opdracht. Dit biedt de studenten een unieke kans te leren uit observatie van het eigen gedrag, maar vereist van hen meteen ook actieve deelname en grote openheid voor kritiek.

Klinische gesprekstechnieken

In twee groepen hoorcolleges en werkcolleges.

5. Leermiddelen

Taakgericht groepsoverleg

Verplicht

Smith, M.J. (1998). *Als ik nee zeg, voel ik me schuldig*. Baarn: Ambo.

Cursus (met literatuurlijst), aan te vullen met eigen nota's.

Aanbevolen

Oomkes, F. (1999). *Training als beroep* (4 delen). Meppel: Boom.

Overlaet, B. (1999). *Methodiek van het groepsoverleg*. Leuven: Acco.

Remmerswaal, J. (Ed.) (1996-). *Werken, Leren en Leven met Groepen*. (losbladig)

Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Van Dijck, C. (2001). *Assertief op het werk*. Zaltbommel: Thema.

Klinische gesprekstechnieken

Verplicht

Nota's tijdens hoorcolleges, fotokopies in verband met communicatie en consultatie-interview, cursustekst in verband met diepte-interview, video over een consultatie-interview.

Lektuur: ⇒ theorie van de communicatie: Watzlawick, e.a.

6. Begeleiding

Taakgericht groepsoverleg

Permanente mogelijkheid tot het stellen van vragen en tot uitwisseling van ervaringen en meningen. Bij elke opdracht hoort een rondvraag en nabespreking.

Klinische gesprekstechnieken

Begeleiding en feedback, voor de oefeningen tijdens de werkcolleges. Mogelijkheid tot contactname tijdens pauzes.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van beide onderwijsactiviteiten (taken inbegrepen). Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gemiddelde van de evaluaties op de twee betrokken onderwijsactiviteiten.

Taakgericht groepsoverleg

1ste examenperiode

- De studenten maken tijdens het academiejaar individueel volgende opdrachten
 - Een kritische kijk op het begrip 'assertiviteit', a.d.h.v. het boek 'Als ik nee zeg, voel ik me schuldig' en de teksten uit de cursus hierover. Maximaal één bladzijde, in te leveren bij het begin van het tweede practicum.
 - Een synthese van de cursus, in te leveren bij het begin van het vierde practicum, maximaal twee bladzijden. De klemtoon ligt daarbij op de vele verbanden tussen de concepten.
- Daarnaast wordt de student beoordeeld op zijn/haar deelname tijdens de practica. Aanwezigheid is dus verplicht. IAJ-studenten worden daarom afgeraden deze onderwijsactiviteit te volgen.

- Het examen is mondeling. Elke student bereidt daartoe een paper voor van maximaal vier bladzijden, die hij/zij verdedigt tijdens het mondelinge examen. In deze paper worden verbanden gelegd tussen de concepten uit de cursus en het boek én worden deze inzichten verduidelijkt a.d.h.v. eigen praktijkvoorbeelden. Deze paper dient de student in op het mondelinge examen. Er worden twee vragen gesteld over de geziene leerstof.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Klinische gesprekstechnieken

1ste examenperiode

- Mondeling en taakevaluatie (afname en analyse van een diepte-interview).

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

STAGE

Opleidingsonderdeel

	Contact- uren	Studie- punten	Studie- belasting	Titularis
Stage		10	285	

Supervisoren:

Bernaerts I.
Bos A.
Clement J.
De Buysser B.
De Cleen W.
Hilgert T.
Meynendonckx S.
Olieslagers L.
Opsteyn C.
Soetemans M.
Sleebus M.

Theunis L.
Van den Meersche M.
Vanderveken H.
Van Put M.
Van Reusel G.
Van Staey M.
Vanweddingen C.
Verberckmoes I.
Verniers K.
Yalçin O.

Stagecoördinatie: Opsteyn C.

1. Doelstellingen

De stage in het tweede jaar is een 'beroepsvoorbereidende'¹ stage.

Dit betekent dat de student onder deskundige begeleiding zijn eerste beroepservaringen in een bepaald werkveld opdoet. Concreet zal de student verworven theoretische kennis en vaardigheden aan de praktijk toetsen, nieuwe inzichten verwerven en zich relevante vaardigheden eigen maken. De student zet zijn eerste stappen in het vormen van een beroepshouding en deontologisch geïnspireerd gedrag in het beroepsveld. Hij neemt een start in het ontwikkelen van een adequate beroepspersoonlijkheid.

Rekening houdend met de reeds verworven kennis en vaardigheden dient de student zich methodisch in te schakelen in het werkveld, alhoewel hij het beroep nog niet volledig en niet zelfstandig uitoefent.

¹ (1) VAN BERKEL, H.J.M. & A.E. BAX (red) (1993) *Beoordelen in het onderwijs: een handleiding voor het construeren van toetsen en het evalueren van leerdoelen en onderwijsvormen*. – Houter: Bohn Stafleu van Loghum.

De stage verenigt in zich de drie doelen van de opleiding: theoretische scholing, specifieke en wetenschappelijk verantwoorde praktijkopleiding en beroepspersoonlijkheidsvorming.

Specifieke doelstellingen

- *Kennis*: de student integreert de reeds verworven theoretische kennis en wetenschappelijke inzichten. Hij verwerft inzicht in de doelstelling, basisfilosofie, takenpakket, ... van de dienst / organisatie.
- *Vaardigheden*: het verwerven van onderstaande vaardigheden is afhankelijk van de stageplaats en de mogelijkheid tot realiseren binnen de voorziene stageperiode. Bepaalde taken hiervan voert de student autonoom uit en andere taken verricht hij met duidelijke aanwijzingen en onder begeleiding.
 - ◆ psychologische diagnostiek:
 - ◇ een student analyseert een vraag- en probleemstelling: de hulpvraag analyseren, het probleem definiëren, een hypothese formuleren, ...
 - ◇ de student voert een psychologisch onderzoek uit: onderzoeksbatterij opstellen, test-observatie- en gesprekstechnieken toepassen, gegevens interpreteren, ...
 - ◇ de student stelt een diagnose: de onderzoeksresultaten synthetiseren en analyseren, conclusies trekken uit het psychologisch onderzoek, resultaten vergelijken, ...
 - ◇ de student formuleert een advies: aanbevelingen evalueren en interventieplan bespreken, ...
 - ◇ de student rapporteert schriftelijk en / of mondeling.
 - ◆ psychologische hulpverlening:
 - ◇ de student verzamelt informatie: via gesprekken, geïnformateerde bronnen en literatuur,
 - ◇ de student verstrekt informatie: informatie aan cliënten verzorgen in functie van de vraagstelling, brochures opstellen, informatiesessie geven, ...
 - ◇ de student formuleert een psychologisch advies: bespreken van de onderzoeksresultaten en adviseren van mogelijke oplossingen, bespreken van mogelijke begeleidings-strategieën, ...
 - ◇ de student zet interventies op, voert deze uit, volgt ze op en stuurt bij,
 - ◇ de student zet preventieve activiteiten op en voert deze uit: preventie-diagnostiek uitvoeren, sensibiliseren, informatieprogramma's opstellen en informatie-activiteiten organiseren, ...
- *Attitudes*:
 - ◆ algemene beroepshouding: aandacht voor competentie-ontplooiing, assertiviteit, doorzettingsvermogen, leergierigheid, omgaan met stress, organisatievermogen, zin voor initiatief, deontologische ingesteldheid.
 - ◆ specifieke basishouding: accuratesse, beslissingsvermogen, contact-bereidheid, dienstverlenende ingesteldheid, empathie, flexibiliteit, kritische ingesteldheid, zin voor samenwerking.

2. Vereiste voorkennis

Verworven theoretische kennis en vaardigheden (curriculum 1 PSY en 2 PSY)

3. Inhoud

Stageduur

- 6 weken stage binnen dezelfde organisatie (periode: zie studiegids).
- De student loopt 228 u. stage wat neerkomt op een gemiddelde van 38 u./week. Terugkomdagen gelden eveneens als stagetijd.
- In het kader van de noodwendigheden van de dienst mag een student stage lopen tijdens het weekend en de schoolvakanties.

Stage-inhoud

De stageinhoud is afhankelijk van het werkveld waar de student stage loopt: arbeids- en organisatiepsychologisch, consumentenpsychologisch, forensisch psychologisch, gezondheidspsychologisch, intercultureel psychologisch, klinisch psychologisch, orthopedagogisch of schoolpsychologisch.

Binnen dit werkveld kan de student ingeschakeld worden op het vlak van psychodiagnostische taken en op het vlak van psychologische hulpverlening. In het tweede jaar ligt de nadruk wel op de psychodiagnostische taken.

- *Psychodiagnostische taken*

De BTP kan zowel aan begeleidingsgerichte, handelingsgerichte, als aan selectie-diagnostiek meewerken. Dit omvat de volgende stappen: analyse van de vraag- en probleemstelling, psychologisch onderzoek, diagnosestelling, advies-formulering en rapportering.

Begeleidingsgerichte diagnostiek vertrekt van een vraag om advies en is gericht op het streven naar optimalisering en ontplooiing, bijvoorbeeld in het kader van (school)loopbaanbegeleiding.

Handelingsgerichte diagnostiek gaat expliciet uit van een klacht over een in psychosociaal opzicht ongewenst gedrag en / of situatie of van een verzoek om hulp. Conclusies en adviezen (die door de diagnosticus, i.c. de BTP, geformuleerd worden) vormen de basis voor het opstellen van een behandelingsplan.

Selectiediagnostiek omvat alle wervings- en recruiteringswerkzaamheden. De BTP kan op een wetenschappelijk verantwoorde wijze informatie verzamelen over kandidaat-werknemers en de arbeidsomgeving inclusief de functie-eisen met het oog op het optimaliseren van het functioneren van de organisatie en de persoon in de organisatie.

- *Psychologische hulpverlening*

Onder psychologische hulpverlening verstaan we de begeleiding, behandeling en preventie aansluitend op de diagnosestelling en gericht op het psycho-sociaal welzijn van de cliënt en zijn omgeving. Dit omvat werkzaamheden op het vlak van advies- en informatieverstrekking, interventie en preventie.

Naast deze twee typefuncties (psychologische diagnose en psychologische hulpverlening) kan de stage aangevuld worden met andere beroepsactiviteiten: administratie, research, deelname aan studiedagen en congressen, vormingsactiviteiten, ...

Stagewerkboek

De student maakt een stagewerkboek dat ten laatste 3 weken na het beëindigen van de stage ingediend wordt bij de supervisor.

4. Werkvorm

Individueel begeleiding en supervisie.

5. Leermiddelen

Tijdens de stagevoorbereiding krijgt de student een stageleidraad.

6. Begeleiding

De supervisor (Lessius Hogeschool)

De studenten worden vooreerst in groep voorbereid op hun stage door de stagecoördinator. Het volledige stagekeuzeprocess wordt zowel door de stagecoördinator als door de verschillende supervisors begeleid. Tevens geeft de supervisor aan elke student individueel specifieke informatie over de stageplaats.

De eigenlijke stagebegeleiding kan onder de vorm van:

- telefonische contacten,
- terugkomactiviteit: tussentijds gesprek na 3 weken stage,
- stagebezoek; eindevaluatie tijdens de laatste week van de stage, in aanwezigheid van student, supervisor en stagementor,
- nabesprekingen; reflecteren over de stage-ervaringen, reflecteren over de leerresultaten, de nieuwe inzichten analyseren in functie van de volgende stage of handelingen.

De stagementor (stageplaats)

De taken van de stagementor zijn o.a. de volgende:

- de mogelijkheid bieden om de instelling op structureel en inhoudelijk vlak te leren kennen,
- concrete afspraken maken met de student aangaande de uit te voeren taken,
- de mogelijkheid bieden te observeren, te assisteren en later zelfstandig te werken,
- begeleiden in het leerproces door geregeld vaardigheden en attitudes te bespreken,
- wekelijks de weekagenda na te kijken, te ondertekenen en de nodige aanmerkingen, tips en feedback te geven.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

De evaluatie gebeurt op basis van de *stagebeoordeling* en van het *stagewerkboek* en wordt gegeven door de stagesupervisor die voor de betreffende student stemgerechtigd is op de deliberatie.

Voor de globale stage kan de student niet slagen wanneer het evaluatiecijfer op de *stagebeoordeling* lager is dan 8/20.

De norm voor overdracht van het globale stagecijfer is 10/20.

2de examenperiode

Zie studiecontract 2004-2005 art. 96.

**SECUNDAIRE-
OPLEIDINGSONDERDELEN**

2 OPLEIDINGSONDERDELEN TE KIEZEN

Opleidingsonderdelen

	Contact- uren	Studie- punten 6	Studie- belasting 150	Titularissen
Computergebruik in de psychologie	18	3	75	Soetemans M.
Cross-culturele psychologie en interculturele communicatie (deel 1)	24	3	75	Ghequière K.
Engels voor de psychologische sector	20	3	75	Briers T. Soetemans M.
Gezondheidspsychologie (deel 1)	24	3	75	Vanhorenbeeck D.
Groepsdynamica	20	3	75	Verschaeren E.
Interculturele- en wetenschapsweek	32	3	75	Coördinatie: Verniers K.
Internationale studieconferentie	32	3	75	Coördinatie: Bos A. Soetemans M. en Van Staey M.
Sportpsychologie (deel 1)	34	3	75	
Top- en competitiesport	(18)			Heylen R.
Rehabilitatiesport	(8)			Simons J.
Gezondheidssport	(8)			Verniers K.

COMPUTERGEBRUIK IN DE PSYCHOLOGIE

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Computergebruik in de psychologie	18	3	75	Soetemans M.

1. Doelstellingen

- *Kennis:*
 - ◆ Bekend worden met de basisterminologie van computergebruik.
 - ◆ De belangrijkste begrippen kennen op het gebied van internet communicatie.
 - ◆ Weet hebben van het ontstaan en de geschiedenis van internet.
 - ◆ De verschillende diensten kennen waaruit het internet bestaat.
 - ◆ De verschillen kennen tussen de internet zoeksystemen.
 - ◆ Weten welke elektronische (online) bronnen voor de psycholoog toegankelijk zijn.
 - ◆ Kennis verwerven over de inhoud en de structuur van de on-line databanken.
 - ◆ Elementaire kennis verwerven over veiligheid en problemen op het net.
- *Inzicht:*
 - ◆ Zicht hebben op de werking van een computer (onderdelen en besturingssysteem).
 - ◆ Inzicht verwerven in de structuur en de ontwikkeling van het internet.
- *Vaardigheden:*
 - ◆ De nodige praktische kennis verwerven om je weg te vinden op het internet.
 - ◆ Efficiënt kunnen werken met de verschillende zoekmethoden op het internet.
 - ◆ Het aanwenden van Booleaanse operatoren bij zoekopdrachten.
 - ◆ Het raadplegen van algemene databases over heel de wereld.
 - ◆ Het leren gebruiken van specifieke (PsycInfo, Medline, Eric) online databanken.
 - ◆ Evalueren van de gevonden resultaten.
- *Attitude:*
 - ◆ Een openheid ontwikkelen voor de mogelijkheden van Informatie en Communicatie Technologie (ICT).
 - ◆ Zelfstandig werken.

2. Vereiste voorkennis

Er is geen bijzondere voorkennis vereist. Vertrouwd zijn met het gebruik van een muis en weten hoe je via "klikken" navigeert door een web site is voldoende.

3. Inhoud

In deze cursus wordt de nadruk gelegd op het zinvol en efficiënt aanwenden van alles wat de computer en de automatisering te bieden heeft aan de psycholoog. Kortom, waarvoor kan de psycholoog de computer gebruiken?

Om efficiënt gebruik te maken van de computer moet een zekere basiskennis en enkele vaardigheden aanwezig zijn uit drie verschillende gebieden:

- computersystemen (hoe werkt een computer, besturing van de computer en computernetwerken)
- softwaresystemen (welk programma voor welke taak)
- informatiesystemen (internet, gegevensbanken)

Deze drie gebieden zullen in de verschillende hoofdstukken van de cursus aan bod komen, voor zover de kennis tegemoet komt aan de taken van de gegradueerde in de psychologie in de verschillende werkvelden. De nadruk komt daarom ook te liggen op informatiesystemen en op het gebruiken van de elektronische middelen.

4. Werkvorm

De cursus is een implementatie van E-learning via Blackboard en bestaat uit praktisch instructie-onderwijs aan de PC.

5. Leermiddelen

Verplicht

De cursustekst is zowel in een online versie als in een gedrukte versie beschikbaar voor de student.

6. Begeleiding

Communicatie met en begeleiding van de student gebeurt op verschillende manieren.

- De online versie van de cursus voorziet in een discussieforum waarop de studenten en de lesgever terecht kunnen met vragen en antwoorden.
- Daarnaast kunnen de studenten steeds terecht bij de lesgever via e-mail of tijdens de lesuren.
- Tenslotte zijn er via Blackboard links naar webpagina's met Studie Hulp.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- De evaluatie van de cursus bestaat uit evaluatie d.m.v. meerkeuzevragen en/of vaardigheidsopdrachten via Blackboard.
- De permanente evaluatie vindt steeds plaats na de afwerking van een bepaald onderdeel.
- Er is tevens de samenstelling van een portfolio waarbij de student aan de hand van een zelfgekozen onderwerp de geziene theorie aan de praktijk toetst.

2de examenperiode

- Evaluatie van de geziene onderdelen d.m.v. meerkeuzevragen en/of vaardigheidsopdrachten via Blackboard.
- Er is tevens de samenstelling van een portfolio waarbij de student aan de hand van een zelfgekozen onderwerp de geziene theorie aan de praktijk toetst.

CROSS-CULTURELE PSYCHOLOGIE EN INTERCULTURELE COMMUNICATIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Cross-culturele psychologie en interculturele communicatie (deel 1)*	24	3	75	Ghequière K.

1. Doelstellingen

- *Kennis en inzicht:* de mogelijkheden en de beperkingen van het intercultureel communicatieproces leren kennen.
- *Vaardigheden:* leren omgaan met andere waarden en normen en het verhogen van contactmogelijkheden met allochtonen.
- *Attitudes:* empathie, wegwerken van vooroordelen, een duidelijk standpunt kunnen bepalen binnen conflictsituaties.

2. Vereiste voorkennis

Er is geen specifieke voorkennis vereist. Het verdient aanbeveling dat de studenten geïnteresseerd zijn in andere culturen en daar graag meer inzicht zouden in verwerven.

3. Inhoud

De cursus is verdeeld in een theoretisch en een praktisch gedeelte. Tijdens het theoretisch gedeelte gaan we na wat cultuur is en wat de communicatie betekent tussen de culturen. Om dit beter te begrijpen trachten we het aspect cultuur uit te diepen. Vertrekkende van een eenvoudige classificatie van culturen, stappen we over naar een veel specifiekere benadering.

We gaan na wat migratie betekent voor het aspect cultuur. Elke theoretische les wordt verwerkt tijdens een practicum in kleine groepen. Aan de hand van gevalsstudies wordt gevraagd van de studenten om de interculturele communicatie in de praktijk om te zetten.

4. Werkvorm

Theorie: grotendeels een hoorcollege in de grote groep. Waar mogelijk zullen we zoveel mogelijk plaats maken voor de discussies.

Practicum: in kleine vaste groepen van max. 5 personen.

5. Leermiddelen

Verplicht

Bibliografische documentatie.
Collegenotities.

6. Begeleiding

Tijdens het hoorcollege is er mogelijkheid tot vragen stellen voor, tijdens en na de les of via e-mail. Tijdens het practicum wordt de beschikbare tijd van de docent verdeeld tussen de verschillende groepen waar alle mogelijke vragen kunnen aan bod komen.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- De theorie wordt verwerkt tijdens het practicum. Er is een groepswerk voorzien dat individueel verwerkt wordt in een paper. Deze paper geldt als examen voor de theorie; het groepswerk betreft de evaluatie van het practicum.

2de examenperiode

- Taakevaluatie waarvoor individueel contact opgenomen wordt met de docent.

ENGELS VOOR DE PSYCHOLOGISCHE SECTOR

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Engels voor de psychologische sector	20	3	75	Biers T. Soetemans M.

1. Doelstellingen

- *Kennis:*
 - ◆ Het vergroten van kennis van de Engels taal via het doornemen van teksten uit (psychologische) boeken, tijdschriften en websites.
 - ◆ Het vergroten van de competenties om aspecten uit ons domein toe te lichten in andere Engelse termen.
 - ◆ Het leren werken met Engelstalige literatuur en opzoeken van deze literatuur voor scripties en het verdere beroepsleven.
- *Vaardigheden:*
 - ◆ Engelse teksten doornemen en voorbereiden.
 - ◆ Eenvoudige geschreven Engelse toelichting brengen en ondersteunen met slides of PowerPoint.
 - ◆ Informatie overbrengen in het Engels naar de medestudenten en de docent.
- *Attitude:*
 - ◆ Een open houding.
 - ◆ Leerbereidheid.
 - ◆ Een zelfstandige houding en toch groepsgericht kunnen werken.

2. Vereiste voorkennis

Voldoende kennis (humanioraniveau) van de Engelse taal om teksten te lezen en te begrijpen, om eenvoudige geschreven presentaties in het Engels te maken en om een eenvoudige mondelinge toelichting te doen in het Engels.

3. Inhoud

Overview of federal and European Legislation: what can be useful for bachelors in applied psychologie.

Non Governmental Organization: World Federation of Mental Health – Mental Health Europe.

World Mental Health Day – theme of 2002.

Advocacy for psychologists.

4. Werkvorm

Hoor- en werkcollege (groepwerk), presentaties.

Indien mogelijk: bezoek aan het Europees Parlement in Brussel met aansluitend een ontmoeting met een parlementslid.

5. Leermiddelen

Syllabus, aan te vullen met eigen notities.

6. Begeleiding

De docent staat ter beschikking tijdens de lessen, per e-mail en na afspraak op het kantoor in de hogeschool voor vragen, bijsturing en feedback.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen met een gedeelte mondeling, analoog met het groepswerk.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

GEZONDHEIDSPSYCHOLOGIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Gezondheidspsychologie (deel 1)	24	3	75	Van Horenbeeck D.

1. Doelstellingen

- *Kennis van en inzicht in:*

- het domein van de gezondheidspsychologie;
- de eigenheid van de gezondheidspsychologie (ondermeer in vergelijking met behavioral medicine, klinische psychologie en medische psychologie);
- de basisbegrippen en modellen binnen de gezondheidspsychologie;
- de interventiemethoden en technieken
- de toepassingsgebieden van de gezondheidspsychologie.

- *Vaardigheden*

Het leren onderkennen en beïnvloeden van psychologische variabelen in de interactie tussen gedrag en gezondheid (zowel binnen de preventieve als de curatieve gezondheidszorg).

2. Vereiste voorkennis

Geen specifieke voorkennis vereist.

3. Inhoud

- *Algemeen:*

- Situering van de gezondheidspsychologie.
- De verklaringsmodellen binnen de gezondheidspsychologie.
- Epidemiologische maten.
- Het meten van gezondheid en gezondheidsgerelateerd gedrag.

- *Uitdieping van enkele toepassingsgebieden:*

Mogelijke onderwerpen: chronische pijn, kanker, stress, hart- en vaatziekten, burnout, chronische vermoeidheid,...

4. Werkvorm

- Hoorcollege waarin de theoretische concepten worden aangereikt.
- Interactieve werkvormen zoals onderwijsleergesprekken, groepswork (zie evaluatie), casusbespreking en oefening ondersteunen het leerproces.
- Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van videomateriaal, PowerPoint en een uitgeschreven cursus.
- Het cursusmateriaal (met verwijzing naar interessante literatuur en websites) en de PowerPointpresentaties zijn tevens terug te vinden op Blackboard.

5. Leermiddelen

Verplicht

De uitgeschreven cursus, aan te vullen met schriftelijke notities tijdens de les.

Aanbevolen

De syllabus bevat per hoofdstuk een lijst van gehanteerde werken en eventuele interessante websites die bijkomend kunnen geraadpleegd worden.

6. Begeleiding

Mogelijkheid tot het stellen van vragen ter verduidelijking, tijdens voor en na de colleges.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen (zowel kennisvragen als inzichtsvragen).
- Een schriftelijke opdracht (groepswork: 2 à 3 studenten). De weergave en interpretatie van de epidemiologische gegevens betreffende een bepaalde gezondheidsproblematiek/ziektebeeld naar keuze. De opdracht wordt gegeven tijdens de behandeling van het hoofdstuk epidemiologie (beurt 3) en dient te worden ingeleverd op het einde van het opleidingsonderdeel (gezondheidspsychologie deel 1).

2de examenperiode

- Schriftelijk examen.

GROEPSDYNAMICA

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Groepsdynamica	20	3	75	Verschaeren E.

1. Doelstellingen

- *Kennis:* De grondslagen en hoofdstromingen van de actuele groepsdynamica vormen het uitgangspunt. De klemtoon ligt op groepsontwikkeling. Ook het begeleiden van groepen komt uitgebreid aan bod.
- *Inzicht:* Doel is vanuit de praktijk een integratieve kijk te verwerven op de verschillende benaderingswijzen van groepsontwikkeling.
- *Vaardigheden:* Overleg met medestudenten, kritisch zelfstandig lezen van (ook Engelstalige) wetenschappelijke publicaties over groepsontwikkeling en -begeleiding én het schrijven van een paper, waarin (eigen) groepservaringen geplaatst worden.
- *Attitudes:* Open staan voor de context waarin het menselijk gedrag zich afspeelt (zowel op micro- als op macro-niveau).

2. Vereiste voorkennis

Er wordt voortgebouwd op de onderwijsactiviteit 'Taakgericht Groepsoverleg' van het 2 PSY curriculum.

3. Inhoud

De syllabus bestaat uit wetenschappelijke artikels, die handelen over groepsontwikkeling (taak- en relatiegroepen) en de rol van de begeleider daarbij (cf. 'aanbevolen leermiddelen').

4. Werkvorm

Aan de hand van vroegere groepservaringen verduidelijken we theoretische begrippen uit de groepsdynamica. Dit biedt de studenten een unieke kans te leren uit de discussies, maar vereist van hen meteen ook zeer actieve deelname en een zekere openheid naar de groep toe. De eigen inbreng van de student is dus zeer belangrijk. De cursus wordt geïllustreerd aan de hand van film- en televisiefragmenten. Tevens vormen de studenten kleine 'werkgroepjes' om de geziene leerstof samen verder te bespreken.

5. Leermiddelen

Verplicht

Syllabus (met uitgebreide literatuurlijst) en notities uit de les.

Aanbevolen

Boeken

Forsyth, D. (1999). *Group Dynamics*. Cole Belmont: Brooks.

Remmerswaal, J. (1992). *Begeleiden van Groepen: groepsdynamica in de praktijk*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Remmerswaal, J. (Ed.) (1996-). *Werken, Leren en Leven met Groepen* (losbladig). Houten: Bohn, Stafleu Van Loghum.

Remmerswaal, J. (2000). *Handboek Groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*. Baarn: Nelissen.

6. Begeleiding

Permanente mogelijkheid tot het stellen van vragen.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Naast permanente evaluatie maken de studenten individueel een paper op basis van de wetenschappelijke artikels : maximaal vijf bladzijden, met referenties volgens APA-normen en volgens afspraak met de titularis, in te leveren voor de examenperiode. Hierbij integreren ze hun inzichten bij de getoonde televisie- en filmfragmenten én hun eigen groepservaringen. Op het examen wordt gevraagd de paper toe te lichten. Daarnaast worden twee vragen over de cursus gesteld. De student kan daarbij zijn/haar cursus raadplegen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

INTERCULTURELE- EN WETENSCHAPSWEEK

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularis
Interculturele- en wetenschapsweek (3)	32	3	75	

Coördinatie: Verniers K.

1. Doelstellingen

- *Kennis* maken met toegepast psychologisch wetenschappelijk onderzoek.
- *Inzicht* verwerven in het netwerk van interculturele werking binnen de psychologische hulpverlening.
- *Vaardigheden:* interculturele communicatievaardigheden.
- *Attitudes:* contact- en luisterbereidheid, openheid voor interculturele verscheidenheid.

2. Vereiste voorkennis

Verworven psychologische basis (cfr. curriculum 1 PSY)

3. Inhoud

Toegepaste psychologie in de hedendaagse onderzoekspraktijk.
Kennismaking met interculturele werkerterreinen.

4. Werkvorm

De deelnemende tweedejaarsstudenten bezoeken een aantal wetenschappelijke centra, organisaties en een aantal interculturele verenigingen. Voor het academiejaar 2004-2005 worden deze activiteiten gepland in de loop van week 8 (15-19 november 2004.)

5. Leermiddelen

Verplicht

Een documentatiefolder wordt ter beschikking gesteld.

6. Begeleiding

De begeleiding wordt verzekerd door personeelsleden van het departement.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Permanente en taakevaluatie.

2de examenperiode

- Taakevaluatie.

INTERNATIONALE STUDIECONFERENTIE

Opleidingsonderdeel

	Contact- uren	Studie- punten	Studie- belasting	Titularis
Internationale studieconferentie	32	3	75	

Coördinatie:

Bos A.
Van Staey M.
Soetemans M.

1. Doelstellingen

- Het deelnemen aan het internationaal gebeuren binnen de (opleidingen) psychologie via opleidings- en beroepsgeoriënteerde contacten met collega hogeschool- of universiteitsstudenten psychologie uit binnen- en buitenland.
- *Vaardigheden:* contactvaardigheid en vreemde taalexpressie, interculturele interactie.
- *Attitude:* contact- en luisterbereidheid, openheid, flexibiliteit, cultuuroverschrijdende ingesteldheid.

2. Vereiste voorkennis

Verworven psychologische bagage en elementaire kennis van het Engels.

3. Inhoud

Hedendaagse psychologie in grensoverschrijdende opleidingen en werkvelden.

4. Werkvorm

De deelnemende tweedejaarsstudenten van vijf opleidingen psychologie uit Vlaanderen, Nederland en Engeland komen elk jaar afwisselend in één van hun locaties bijeen voor een vierdaags residentiële verblijf i.v.m. een programma bestaande uit diverse workshops psychologie en interculturele activiteiten. Voor het academiejaar 2004-2005 worden deze activiteiten gepland in de loop van week 8 (15-19 november 2004.)

5. Leermiddelen

Verplicht

Workshop documentatie wordt ter beschikking gesteld.

6. Begeleiding

De begeleiding wordt verzekerd door personeelsleden van de betrokken opleidingen psychologie.

7. Evaluatie

1ste examenperiode

- Permanente en taakevaluatie.

2de examenperiode

- Taakevaluatie.

SPORTPSYCHOLOGIE (DEEL 1)

Opleidingsonderdeel

	Contact-uren	Studiepunten	Studiebelasting	Titularissen
Sportpsychologie (deel 1)*	34	3	75	

Onderwijsactiviteiten

Top- en competitiesport	18			Heylen R.
Rehabilitatiesport	8			Simons J.
Gezondheidssport	8			Verniers K.

1. Doelstellingen

Top- en competitiesport

- Een overzicht bieden van de belangrijkste domeinen in de sportpsychologie, meer bepaald van de toepassingen bij top- en competitiesporters.
- Studenten kennis bijbrengen over de voornaamste onderzoeksbevindingen op deze domeinen.
- Studenten zicht geven op de mogelijke beroepsactiviteiten in de sportwereld, gebaseerd op een psychologiediploma: kansen, voorwaarden, gevaren en uitdagingen.

Rehabilitatiesport

De lessen betrachten de studenten een theoretische *kennis* bij te brengen van de verschillende vormen van gehandicapten met hun respectievelijke problematiek en de indicaties en contra-indicaties voor sportbeoefening. De nadruk zal hierbij gelegd worden op enerzijds de motorische en anderzijds de psychologische aspecten van sportbeoefening.

Inzicht en toepassingen van sport bij verschillende types van stoornissen met hun motorische en psychologische implicaties.

Vaardigheden : Het herkennen, selecteren en adviseren van sportieve activiteiten voor gehandicapten

Attitude: Open, flexibele en creatieve geest en komen tot kritische zelfreflecties

Gezondheidssport

Kennis van de gunstige effecten en de risico's van fysieke activiteit op de fysieke en mentale gezondheid bij verschillende doelgroepen.

Inzicht in de relatie gezondheid en fysieke activiteit en sportbeoefening bij verschillende doelgroepen.

Vaardigheden: leren interpreteren van wetenschappelijke bevindingen omtrent gezondheid en sport; kritische evalueren van de relatie gezondheid – sport.

Attitude: openheid creëren t.a.v gezondheid en sporten; positieve houding tegenover regelmatige fysieke inspanning; kritische houding tegenover zichzelf en anderen; creativiteit.

2. Vereiste voorkennis

Top- en competitiesport

Voor deze inleidende cursus is geen specifieke voorkennis vereist. Wel wordt verondersteld dat de studenten de basiskennis uit de algemene (leerprocessen, motivatie,...) en uit de sociale psychologie reeds verworven hebben.

Rehabilitatiesport

Geen specifieke voorkennis vereist.

Gezondheidssport

Geen specifieke voorkennis vereist.

3. Inhoud

Top- en competitiesport

1. Inleiding.
 - Wie is de sportpsycholoog?
 - Wat biedt de sportpsycholoog?
 - Wanneer doen we beroep op de sportpsycholoog?
2. Professionele relaties in de top-en competitiesport.
 - Inleiding: atleet-trainer-ouder (partner) sportdriehoek.
 - Relatie atleet-ouder.
 - Relatie ouder-trainer.
 - De anderen.
 - Relevante communicatieprocessen binnen deze relaties.
3. Motivatie voor competitiesport.
 - Relevante dimensies van motivatie.
 - Diagnostiek.
 - Bijsturing: werken met doelen.
 - Relatie motivatie en presteren.
4. Angst.
 - Verschillende benaderingen en metingen van competitieangst.
 - Angst- en stressmanagement.
 - Aanzet tot werken met emoties.
5. Arousal.
 - Dimensies van arousal.
 - Relatie arousal-presteren.
 - Flow en zijn verschillende componenten.

Rehabilitatiesport

Wat is rehabilitatiesport.

Historiek.

Historiek van competitiesport voor gehandicapten.

De structuur van de gehandicapten sport.

Classificatie van gehandicapte atleten.

Sport bij patiënten met cardio- en pulmonaire stoornissen.

Sport bij patiënten met cognitieve stoornissen.

Gezondheidssport

Basisbegrippen binnen gezondheidssport.

De relatie fysieke activiteit, fitheid en gezondheid.

Effecten van regelmatige fysieke activiteit op de lichamelijke, mentale en sociale gezondheid, en de verklaringen voor deze effecten.

Ongezond gedrag in de sport.

4. Werkvorm

Top- en competitiesport

Hoofdzakelijk doceren, afgewisseld met onderwijsleergesprek, uitgaande van videobeelden.

Rehabilitatiesport

Hoorcollege. Aan de hand van videobeelden zal het geheel gedocumenteerd worden zodat de studenten ook enig praktisch inzicht kunnen verwerven. Daarnaast zal tevens gebruik gemaakt worden van capita selecta, om zo de studenten inzicht bij te brengen in de huidige stand van het onderzoek aangaande de besproken aspecten.

Gezondheidssport

Hoorcollege waarbij de theorie wordt uiteengezet aan de hand van PowerPoint-presentaties, aangevuld met illustraties en denkoefeningen.

5. Leermiddelen

Top- en competitiesport

Verplicht

Artikels, slides, collegenota's.

Aanbevolen

Aanvullende literatuur, te raadplegen in de bibliotheek van de hogeschool.

Rehabilitatiesport

Verplicht

De studenten zullen nota's dienen te nemen en voor de capita selecta zullen de nodige teksten aangegeven worden.

Gezondheidssport

Verplicht

Verniers, K. (2004). *Gezondheidssport: deel 1*. Niet gepubliceerde cursus. Lessius Hogeschool, Antwerpen.

Aanbevolen

Literatuurlijst in cursus.

6. Begeleiding

Top- en competitiesport

Docent is steeds aanspreekbaar na het college; ook via e-mail kunnen vragen en bedenkingen toegestuurd worden.

Rehabilitatiesport

De mogelijkheid tot het stellen van vragen dit zowel voor, tijdens als na de contacturen.

Gezondheidssport

Mogelijkheid tot het stellen van vragen, bijsturing of feedback tijdens en na de les, per e-mail en na afspraak op kantoor.

7. Evaluatie

Om te kunnen slagen op dit opleidingsonderdeel moet de student deelnemen aan de evaluatie van de drie onderwijsactiviteiten. Het examencijfer op dit opleidingsonderdeel (uitgedrukt op 20 punten) is het gewogen gemiddelde van de evaluaties op de drie betrokken onderwijsactiviteiten (gewichtsfactor 1 voor revalidatiesport en voor gezondheidssport; gewichtsfactor 2 voor top- en competitiesport).

Top- en competitiesport

1ste examenperiode

- Schriftelijk examen.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Revalidatiesport

1ste examenperiode

- Schriftelijke opvraging over gans de cursus.

2de examenperiode

- Idem 1ste examenperiode.

Gezondheidssport

1ste examenperiode

- Schriftelijk 'gesloten boek' examen, waarbij aan de hand van toepassingsvragen gepeild wordt naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student inzake gezondheidssport.

2de examenperiode

- Idem 1ste zittijd.